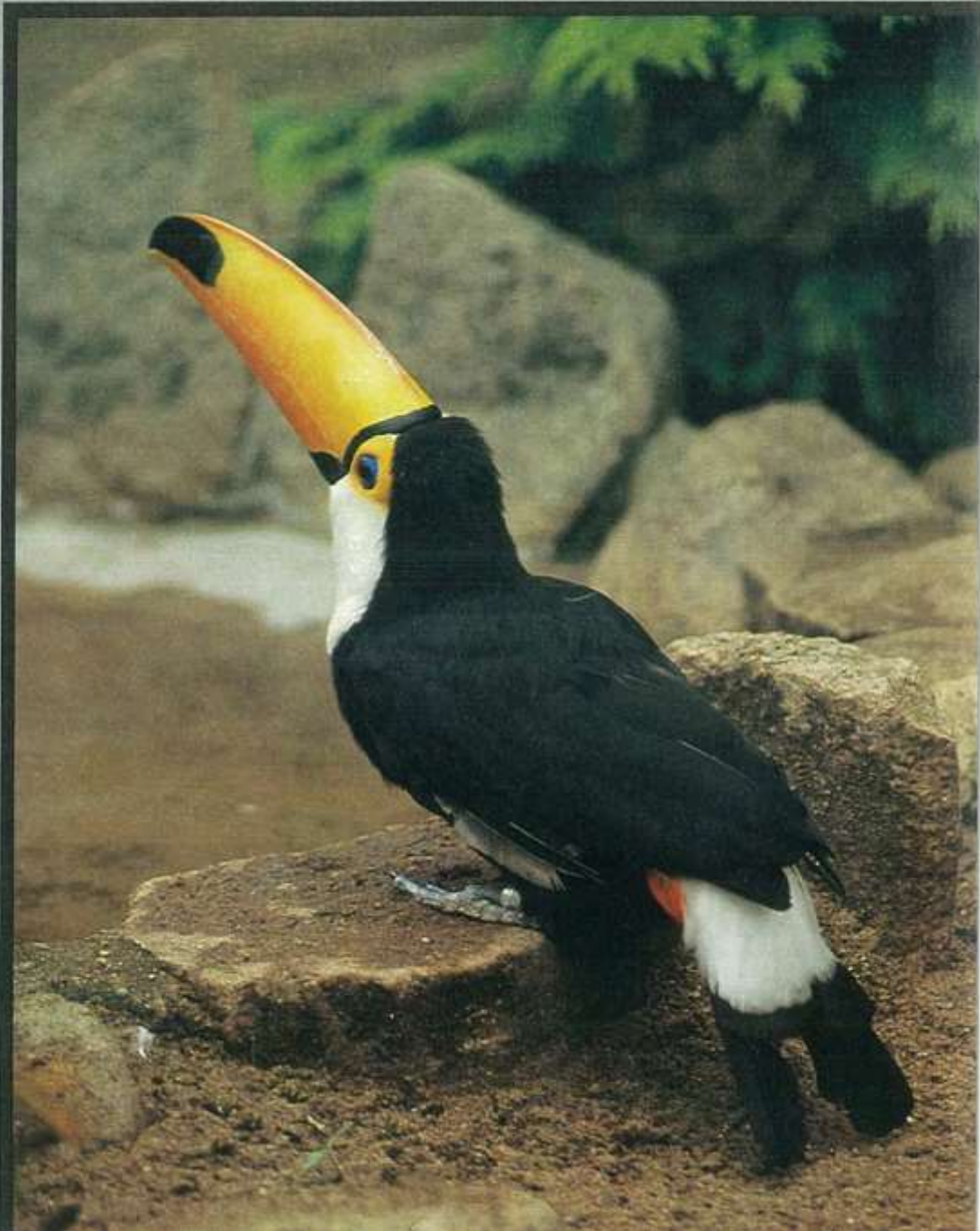

50e jaargang no. 8, augustus 1989

ONZE VOGELS

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

use/

De/

VOGELS

ISSN 0030-3224

BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven
Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.
HARZERS aan: M.A. Paans, Ringbaan Oost 89, 5014 GA Tilburg.
KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Grotestraat 53 6511 VB Nijmegen.
VORM- EN POSTUURKANARIES aan: J. Kuiper, W. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.
EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.
ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesin. 7, 8384 EA Wilhelminaoord.
TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.
VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.
GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op
18 september 1989

IN DIT NUMMER

	pag.
Tokotoekan	340
Kleurkanaries	341
Timbrado's	342
Hoe onafscheidelijk zijn de onafscheidelijke?	343
De papegaai als huisdier	346
De Mongoolse Spreeuw	348
Beflijster	349
Ceresamadine	350
Advocado-vergiftiging bij voliëre vogels	351
Witte ZebraVinken	352
Nectarvogels	354
Een staaltje grasparkieten	357
Welk is de meest voorkomende vogel ter wereld althans in de natuur	358
Kweken met baardvogels	359
Voliëre van de maand	363
Grootsnavelpapegaaien	364
Wat lezers schrijven	367
Over kleurkanaries	368
Onze Harzersvogels	370
Oproep	372
Zo pas ondeckte parkietensoort al met uitsterven bedreigd	373
Kan uw vereniging op korte termijn nog een aantal nieuwe leden gebruiken??	373
Perzikkruid	381
Bondsmededelingen	383

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Wovo, Vogelhuis Kloeg, Animali, H. Dijks, Wolro, Holland Birds, Vogel Fauna.	366
Rotal Holland bv	372
Vraag en Aanbod	374
Rien Zagers, Rein van der Veen, J. Heesakkers, Witte Molen, Vogel '90.	375
Veenendaalse Vogelbeurs, De Witte Spreeuwen.	376
Boskoopse vogelmarkt, Bogenia, Cédé.	377
G.J. van Gelder	378
Fauna Metaalwaren bv	379
IVV, I.C.B., Esve, Cédé.	380
Van Keulen	381
G.J. van Norden, GEHU, IJsselhal Zwolle, Fauna Metaalwaren bv, Kalender '90.	382
NBvV-Service	383
NBvV-Boekenservice	384

Foto voorplaat: Toko toekan

Foto: John van Eerd

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 462 29 22

Tokotoekan

door Chr. Walraven foto: Horst Müller, Vogelpark Walsrode

De toekans vormen een opvallende vogelfamilie uit tropisch Amerika. Men kan ze direct herkennen aan de geweldige, vaak bijzonder mooi gekleurde snavels, die soms wel half zo lang zijn als het vogellichaam zelf. De staart is vrij lang en afgerond, en als ze roesten, wordt hij omhoog gehouden. Bij het slapen gaan nemen ze een typische houding aan, de kop wordt dan naar achteren gedraaid en met snavel en al tussen de veren gestoken.

Het bijzondere is dat ze de staart eerst verticaal omhoog steken en vervolgens naar voren op de rug leggen. Mannen en poppen lijken meestal erg op elkaar. Er zijn vier hoofdgroepen te onderscheiden: de echte toekans, die meestal zwart zijn met een witte of gele keel en borst; de bergtoekans, met een blauwe tot blauwgrijze onderzijde en olijfbruine rug; de kortsnavel arassaris's, die over

het algemeen heldergroen als hoofdkleur hebben, en de arassari's met gewoonlijk licht-olijfkleurige of zwarte bovenzijde en borst en een gele buik, waarover een of meer rode of zwarte banden.

Toekans leven in groepen bij elkaar in wouden, waar ze zich met vruchten voeden. Ze nestelen en slapen in holen in bomen. Het zijn actieve, luidruchtige, nieuwsgierige vogels en niet erg schuw. Ze komen voor van zuidelijk Mexico, zuidwaarts door Centraal Amerika tot het zuiden van Brazilië, Peru, Noord-Argentinië en Bolivia.

In een volière zijn het opvallende verschijningen. Het zijn prettige volièrevogels. Die met grotere vogels, zoals toerako's en grote duiven, wel kunnen worden samen gehouden, als de volière maar groot genoeg is. Men moet dan wel bedenken dat er van de andere

vogels geen broedresultaten te verwachten zijn, want de toekans eten graag de eieren en jongen van andere vogels. Ze kunnen best niet met kleinere vogels in een volière worden ondergebracht.

Als voedsel krijgen ze kleingesneden appels en peren, bessen, druiven, gedroogde voorgeweekte vruchten, stukjes banaan, perzik enz. Universeelvoer kan door de vruchten worden vermengd, maar men kan ook een stevige brij maken van oud brood of gekookte rijst, universeelvoer en gekookt ei, die met honing en water wordt aangemaakt. Een dode jonge muis of jonge vogel wordt als een lekkernij opgepeuzeld. De tokotoekan is de grootste van de toekans en een bijzonder prettige vogel. Hij is afkomstig uit Guyana, Noorden Oost-Brazilië, Paraguay, Noord-Argentinië, Bolivia en Zuid-Brazilië.

De standaardisen in praktijk

Lutino ivoor.

Deze vogel zal in de uiterlijke verschijningsvorm alleen gele vetstofkleur laten zien en heldere rode ogen moeten bezitten. In de bevedering zal geen pigment meer aanwezig mogen zijn, ook niet in de donsbevedering. Hoorn-delen zijn licht en ook daar geen bont. Lutino-ivoor vererft op twee manieren in de satinet-serie geslachtsgebonden, d.w.z. dat alleen mannen split kunnen zijn voor satinet, poppen vererven alleen wat ze uiterlijk laten zien en in de Ino-serie autosomaal of vrije vererving, d.w.z. dat zowel mannen als poppen ino verervend kunnen zijn. De ivoor-structuur vererft ook geslachtsgebonden, alleen mannen kunnen split zijn voor ivoor, poppen alleen wat ze uiterlijk laten zien. Door de werking van de ivoor-structuur zal de gele kleur zachter overkomen dan bij een niet ivoor. Paar daarom nooit twee vogels aan elkaar die beide in bezit zijn van de ivoor-structuur, het geelbezit zal te zwak kunnen worden, maar gebruik vogels met een wat hoger geelbezit. Dat geel moet wel zuiver van kleur zijn. De lutino-ivoor is een schimmel vogel, waarbij de schimmelverdeling egaal over het gehele lichaam verdeeld moet zijn. Het kan gebeuren dat de vogels te veel schimmel bezitten, vooral in de hals, of te weinig op de kop, borst en/of schouders.

Kweekadvies

Lutino-ivoor uit satinet-serie.

a. Lutino goed ivoor, met een goed geel bezit, licht schimmel man maal lutino-ivoor pop geel bezit, matig schimmel. Hieruit verkrijgt men mannen lutino-ivoor, lutino-ivoor, poppen lutino, lutino/ivoor, betekent split. Beide ouders in bezit van rode ogen, is niet aanbevelenswaardig.

b. Geel/satinet/ivoor licht schimmel, goede geelfactor man maal pop lutino-ivoor, goede geelfactor, matige schimmel verdeling. Hieruit verkrijgt men mannen geel/satinet/ivoor, lutino/ivoor,

geel-ivoor (zwarte ogen)/satinet lutino-ivoor, poppen, geel (zwarte ogen) lutino, geel-ivoor (zwarte ogen), lutino-ivoor.

Lutino-ivoor uit ino-serie.

a. Man lutino/ivoor, goed geel bezit, licht schimmel maal pop geel-ivoor/ino, matig schimmel bezit. Hieruit verkrijgt men mannen geel/ivoor/ino, geel-ivoor/ino, lutino/ivoor, lutino-ivoor. De poppen zijn geel/ino, geel-ivoor/ino, lutino, lutino-ivoor. De gele die uit deze paringen komen met of zonder ivoor bezitten geen rode ogen.

b. Man geel-ivoor/ino, goed geel bezit, matig schimmel, maal pop geel/ino, licht schimmel, goed geelbezit. Hieruit verkrijgt men mannen geel/ivoor, geel/ivoor/ino, lutino-ivoor. Poppen geel-ivoor, geel-ivoor/ino, lutino ivoor, geel-ivoor/ino.

Na enkele voorbeelden van kweekparingen zijn er nog meer paringen te maken om de gewenste kwaliteit van uw vogels te verbeteren. Ik hoop dat u

een indruk heb gekregen van de vererving van deze kleurslagen. Altijd bij aanschaf van deze kleurslagen, aan de desbetreffende liefhebber vragen hoe de vogels vererven, uit satinet- of ino. Nooit paren van vogels wit satinet maal ino-serie dit geeft over het algemeen bonte vogels.

Voorkomende fouten.

Kleur niet genoeg, niet zuiver en/of niet egaal.

Vleugel- en staartpennen onvoldoende doorgekleurd.

Schimmelverdeling niet egaal, te veel of te weinig schimmel.

Bonthed in de bevedering.

Wat betreft de tentoonstelling ziet men zowel goede mannen als poppen, mannen kunnen over het algemeen iets te intensief zijn, boven de snavel, borst en/of schouders. Poppen laten weleens te veel schimmel zien op de rug, en vooral een schimmel ring in de hals.

Timbrado's

Als wij aan een vogel denken, dan is daarmee bijna altijd onverbreekelijk verbonden de vraag: "Hoe zingt die vogel"? Nu is dat "hoe" voor de niet-zangkwekers niet zo geweldig belangrijk, maar de welluidendheid van een lied zal toch eenieder aanspreken.

Om ons bij de zangvogels te houden, gaan onze gedachten meestal uit naar de vink, de waterslager en de harzer. Dat zijn ook ongeveer de soorten waarmee op de wedstrijden om punten voor de zang wordt gespeeld.

In januari 1985 was er een C.O.M.-wedstrijd te Zutphen en daar waren naast de wedstrijd voor harzers en waterslagers ook enige honderden andere kanaries voor de zang ingeschreven en wel de Spaanse zangkanarie Timbrado.

Ik heb mij verdiept in de zang en de kweek van die kanaries en mede gezien de vraag in "Onze Vogels" wil ik er graag wat over schrijven.

Deze kanarie kan men zien in alle denkbare kleuren: Geel, groen, bont, waarbij de donkere kleuren bestaan uit blauw, groen, bruin enz. Ook zijn er exemplaren bij met een kuif. Zo u ziet dus, een bonte mengeling. Wel is mij gebleken dat de roodfactor zoveel mogelijk uit die kanaries geweerd wordt. Wat de inhoud van zijn lied betreft, deze vogel heeft in zijn repertoire meer toeren dan de harzer (8) en meer dan de waterslager (12), namelijk 13. Verder nog een rubriek voor stamharmonie en 3 rubrieken voor foutieve toeren. Vóór 1985 had ik wel eens over de

timbrado horen spreken, vooral op de C.O.M.-wedstrijden. Daar werden die vogels voornamelijk ingeschreven door kwekers uit Portugal, Spanje en Venezuela. Voor de meeste andere aangesloten landen, werd die vogel gerangschikt onder "geheimzinnig" en niet te doorgronden. Men vertelde mij dat het lied van de timbrado overdag erg lelijk maar dat het s'avonds in de schemering veel aangenamer klonk. Het is mij gebleken dat die verhalen nonsens waren en in strijd met de werkelijkheid. Bij die C.O.M.-wedstrijd in 1985 had ik de leiding over de categorie zangkanaries en dus ook over de inzending timbrado's. Mede door de mij getoonde interesse voor die timbrado's raakte ik bevriend met de Spaanse afvaardiging en mocht ik dagelijks onderricht ontvangen over die soort vogels en hun zang. Dat resulteerde in het gebeuren dat het laatste weekend van de tentoonstelling door Spaanse kwekers, per vliegtuig een drietal timbrado's meegenomen werd en aan mij overhandigd. Het waren een man en twee popjes. Ik heb met die vogels gekweekt en het eerste jaar had ik van die twee popjes 13 jonge vogels gekweekt. Tijdens de kweek bleek mij dat de gedragingen bij de bevlieging van de man enigszins afwijken van de door ons gehouden vogels. Ook kwam vast te staan dat de vogels uitblinken in de verzorging van hun jongen. Daar passen ze ongelooflijk goed op.

Tijdens de laatste jaren heb ik verschillende vogelkwekers gesproken die inte-

resse hebben voor deze zangvogels. Ik weet dat uitzonderingen de regel bevestigen, maar het vorig jaar basloot mijn zoon ook te gaan kweken met timbrado's. Ik gaf hem een man en twee popjes en met die popjes kweekte hij in twee rondes 20 jongen. Bijna niet te geloven, iedere keer vijf per nest, geweldig mooi!

In dit geval zijn het groene vogels, maar zoals geschreven, zij komen voor in veel verschillende kleuren.

De afzonderlijke toeren van deze vogels zijn korter dan die van de harzers en waterslagers, maar als ze zingen, dan zingen zij als het ware "de planken van de tafel". Door de vele toeren van het lied, klinkt het geweldig variabel. De klank van het lied is over het algemeen wat hoger dan van onze andere zangvogels, maar door zijn grote temperament en variabel lied is het een geweldig mooie zanger voor in de huiskamer. Reeds verscheidene mensen zijn met de kweek van deze vogels begonnen en vele anderen toonden interesse daarvoor. Het zou prachtig zijn als deze vogels zouden worden toegelaten op de wedstrijden van de NBvV, zodat niet alleen de genoemde landen deze vogels kunnen kweken en ter wedstrijd brengen, maar voor de Nederlandse kwekers ook de mogelijkheid geboden wordt om zich met elkaar te meten in die mooie tak van onze vogelsport. De timbrado-man kan 100 punten zingen als maximum, maar door de regel worden zij bewaardigd met maximum 93 punten, dan heb je wel een kanjer.

*.....Ik voelde mij een hele piet met mijn pieten
totdat ik 'Onze Vogels' in handen kreeg.
Verdorie, wat heb ik daaruit veel geleerd.
Toch goed om lid van de NBvV te zijn .....*

Hoe onafscheidelijk zijn de onafscheidelijken?

Waarnemingen van het gedrag van de zwart-maskeragapornis

door Prof. dr. Anthonie Stolk

De zwartmaskeragapornis, Agapornis personata, heeft een groen verenkleed, dat sterk aan dat van de verwante grasparkiet Melopsittacus undulatus doet denken. Een duidelijk verschil wordt gevormd door de met zwarte veren bedekte kop. Het leefgebied omvat de hooglanden van Tanzania, waar men de zwermen van deze interessante vogels regelmatig waar kan nemen. De nestholten worden in stammen van alleenstaande apenbrood bomen en acacia's gebouwd en daar is het dan ook dat men de vogels kan bestuderen. Uiteraard kan dit ook in een ruime volière worden gedaan. De beste methode is ongetwijfeld om de ene werkwijze met de andere te combineren en op die manier zijn wij persoonlijk belangwekkende details van het gedrag op het spoor gekomen.

Zo kan bij de zwartmaskeragapornis een duidelijke rang- en pikorde worden onderkend, die door onderlinge gevechten tot stand blijkt te komen. De tegenstanders kunnen daarbij zowel twee mannetjes als twee vrouwtjes zijn. In beide gevallen stelt men zich op een tak tegenover elkaar op en blijft elkaar dan geruime tijd in de ogen kijken. Een uitgesproken imponeren bijgevolg. Heel karakteristiek wippen ze daarbij zowel naar voren en naar achteren als heen en weer. Ongetwijfeld moet men dit alles als een uitdaging beschouwen, een soort koude oorlog, die onverwachts tot een eind komt, als één bliksemsnel naar voren stoot om de ander vervolgens met de snavel in zijn poot te knijpen. Daarna geeft de initiatiefnemer een ruk omhoog, waardoor de tegenstander achterwaarts van de tak afvalt en zich al fladderend in de vlucht moet herstellen. Onwillekeurig denkt men daarbij aan een judogevecht. Opmerkelijk bij het begin van de voortplantingstijd is de verdeling van de voortdurend krijsende, woelige zwerm in echtparen en een jongerenclub, die elk huns weegs gaan. Zowel de vrijwel volwassen dieren als de teenagers gaan dan serieus naar een partner op zoek. Interessant was wat de jeugdige Berit die juist op de huwbare leeftijd was gekomen, ons in de volière te zien gaf. Op de sociale ladder van de jonge vrouwtjes stond ze vrij hoog, wat kan blijken uit het feit, dat niet minder dan

vijf mannetjes voortdurend om haar heen zwermden en zich blijkbaar sterk tot haar aangetrokken voelden. Een vreselijk lawaai en een voortdurende onrust waren daarvan het directe gevolg. De kwestie daarbij was dat geen van de mannen een andere man in de buurt van de begeerlijke Berit wilde laten. Als gevolg daarvan trokken de beide in rang laagste aanbidders de onduidelijke conclusie en gaven ze de competitie snel op. Je kunt toch wel dansen, al is het niet met de bruid, zullen ze misschien hebben gedacht en zo kregen die al spoedig de beschikking over een minder begeerlijk en aantrekkelijk agapornismeisje. Arie de in rang hoogste, Glen de tweede en Ton de derde bleven op die manier over en deze bleken dan ook te blijven strijden om Berit's gunst. Nu zal de sterke Arie ongetwijfeld hebben gedacht dat hij met de voortgezette concurrentiestrijd niet veel moeite zou hebben. Zo lang hij wilde kon hij immers de beide anderen uit de buurt van Berit houden. Toch had hij daarbij buiten de waard (dat wil in dit geval zeggen buiten de bruid) gerekend. Wat hij ook deed (gracieus draaien met de kop, buigen, naar voren - terug - en weer naar voren trippelen, voorzichtig en langzaam benaderen) ze joeg hem telkens weer weg en liet hem duidelijk blijken dat zij van zijn avances in het geheel niet gediend was. Een duidelijke afwijzing dus en wat

daarvan wel de oorzaak mocht zijn, zijn we alle nauwkeurige waarnemingen ten spijt, niet achter gekomen. Nam Berit het Arie kwalijk, dat hij gelijktijdig nog drie andere vrouwtjes het hof maakte. Beviel eventueel zijn zelfgenoegzame houding haar niet? Zou ze hem gewoon onsympathiek hebben gevonden, een allemansvriend of een opschepper? Wij weten het niet. Eén ding is zeker en dat is dat ze zich helemaal niet door zijn hoge rang liet verblinden en imponeren. Al met al werd Arie zevenmaal afgewezen. Toen drong het vermoedelijk tot hem door dat hij maar beter de strijd kon staken. Hij richtte toen wijselijk zijn aandacht op een ander vrouwtje. Al niet anders verging het Glen. Berit had nu eenmaal voor Ton gekozen, de laagste in rang van de drie aanbidders. Nog een opmerkelijk feit: Toen Bert definitief voor Ton gekozen had en beide als partners aan elkaar verbonden waren, werd dit unaniem door alle zwermgenoten gerespecteerd, ook door de sterkere, in rang hogere dieren. Met nakaarten hield men zich niet op. De tijd van de bruidswerving kan onstuimig en woelig verlopen, maar vanaf het ogenblik dat mannetje en vrouwtje een paar vormen, blijven ze elkaar levenslang trouw. Met recht lijken ze onafscheidelijken te zijn. Sterft een partner, dan kijkt de weduwnaar of weduwe toch zonder lang te treuren naar een nieuwe om. Doorgaans wordt

daarbij de voorkeur aan tevergeefs aanbieden of vroegere aanbidders geven, voor zover die nog vrij zijn tenminste.

Met de volgende experimenten werd de sterkte van de trouw van de partners onderzocht. Een zwerm van zwartmaskeragapornissen werd in een ruime voliëre gehouden, die met een glazen raam in twee delen kon worden verdeeld. Op die manier waren de vogelpaartjes van elkaar gescheiden, terwijl het visueel contact tussen het mannetje en het vrouwtje volkomen werd gehandhaafd. Voortdurend stonden beiden bloot aan de kans om ontrouw te zijn.

Als eerste paartje moesten Theo en Thea dit laboratorium- lot ondergaan. Aan weerszijden van het glas zaten ze maandenlang tegenover elkaar en keken elkaar (bij wijze van spreken ademloos) aan. Beide paarden in de baltsijd met een bereikbare nieuwe partner. Dit nam niet weg dat ze elke vrije minuut bij de glazen ruit doorbrachten om elkaar aan te kijken. Ongetwijfeld is dit een duidelijk bewijs voor het feit dat de seksuele drang een veel geringere bindingskracht heeft dan de persoonlijke sympathie. Na het verwijderen van het tussenraam lieten Theo en Thea onmiddellijk hun partner in de steek om een nieuw onafscheidelijk paar te vormen.

Maar niet in alle gevallen werd dit merkwaardige gedrag waargenomen. Laatstgenoemd experiment werd op dezelfde manier met talrijke paartjes herhaald. Hierbij kwam een steeds ander resultaat uit de bus. Er waren vogels die slechts korte tijd bij de glazen ruit tegenover elkaar zaten en zich daarna alleen om de nieuwe partner bleken te bekommeren. Door anderen werd de indruk gewekt, dat ze in de nieuwe partner eigenlijk eerst de grote liefde hadden gevonden. Na het verwijderen van de glazen ruit kwam het niet altijd tot een hereniging met de vroegere partner.

Duidelijk kon men zien, dat men de vogels als echte individuen met een persoonlijke voorkeur moest beschouwen.

Overigens bleek het resultaat van drie factoren afhankelijk te zijn: Allereerst van de duur van de scheiding. Vervolgens van de sterkte van de sympathie voor de nieuwe partner. Tenslotte van de hechtheid van de oude sympathieband. Persoonlijke sympathie is van heel wat langere duur dan de seksuele band. De zwartmaskeragapornissen laten ons duidelijk zien, dat die sympathie in geen geval een leven lang stand hoeft te houden.

Het volgende kon zich ook bij de proefnemingen met de zwartmaskeragapornissen voordoen: Door het mannetje werd de ware liefde eerst in het tweede vrouwtje gevonden. Het eerste vrouwtje daarentegen voelde zich doodongelukkig bij haar nieuwe verbintenis. Het kwam herhaaldelijk voor, dat ze zich bij haar tweede man haastte om bij hem weg te komen en naar de glazen ruit te gaan om te zien wat haar vorige geliefde deed. Na verwijdering van de ruit bleek een klein conflict te ontstaan. Het vrouwtje wilde beslist weer naar haar oude mannetje terug, maar hij wilde niets meer van haar weten.

Men kan zich nu afvragen hoe het met de monogamie van de onafscheidelijken is gesteld, als er een groot overschot van mannetjes of vrouwtjes is. In die grote voliëre konden deze beide situaties kunstmatig worden gerealiseerd.

Bestond er in een zwerm een overschot aan vrouwtjes, dan kwam er een duidelijke verandering in de levensgewoonten en de onderlinge verhoudingen tot stand. Is het onder normale omstandigheden de zaak van de mannetjes om naar de gunst van de vrouwtjes te dingen en kunnen die niet anders doen dan toestemmen of afwijzen, dan nemen nu veel muurbloempjes onverwachts het initiatief en baltsen ze gezamenlijk voor de mannetjes.

Ook de vrouwtjes die al krachtige banden hebben aangeknoopt, doer daaraan mee. Een vrouwtje dat reeds gehuwd is, verzet zich enorm tegen haar rivalen, maar dit moet ze al spoedig noodgedwongen opgeven. Op die manier komt het al spoedig tot bigamie en trigamie, wat ook wel twee- en driewijverij wordt genoemd.

Overigens broeden beide vrouwtjes van een man volkomen gescheiden, maar ontmoeten ze elkaar buiten de nesten, dan dulden ze elkaar na enige tijd en zijn ze elkaar helemaal niet meer vijandig gezind.

In tegenstelling tot de polygamie of veelwijverij, die ontstaat bij een overschot aan vrouwtjes, blijkt dit verschijnsel niet bij een overschot aan mannetjes op te treden. Wie een partner kan vinden heeft zonder meer geluk gehad, maar het huwelijk blijft onder alle omstandigheden monogaam (één mannetje en één vrouwtje bijgevolg). De mannetjes die geen succes hebben, maken daarna hoogstens een kans als huisvriend te worden geaccepteerd. Dit houdt in dat ze het vrouwtje mogen voeren als ze broedt, maar meer wordt er absoluut niet toegestaan. Ze mogen bijgevolg hand- en spandiensten verrichten. Zo'n huisvriend kan alleen maar hopen, dat het mannetje op een 'goede' dag sterft, waarna zijn plaats onmiddellijk door de huisvriend wordt overgenomen. Men zou hier tot op zekere hoogte van een plaatsvervaarders-systeem kunnen spreken.

Bij de zwartmaskeragapornis (maar hetzelfde kan van de andere agapornissen en van een groot aantal andere vogelsoorten worden gezegd) heeft zich uit het voeren van de partner een soort

Hoe onafscheidelijk zijn de onafscheidelijken?

snavelvrijen ontwikkeld. De onafscheidelijken zijn gewend om het voedsel van de ene tongpunt op de andere tong over te brengen en daarom raken ze bij het snavelen alleen de snavelpunten aan. De koppen worden daarbij naar verschillende zijden scheef gehouden, waardoor het geheel ongetwijfeld meer op een kus lijkt.

De partners blijken elkaar op die manier regelmatig te kussen. Ze doen dit bijvoorbeeld als er een echtelijke ruzie is geweest of bij het genoemde paarzit-

ten op een tak. Verder bij dreigend gevaar, als er bijvoorbeeld een slang langs de stam van de boom omhoogkruipt of als begroeting na een korte scheiding, ook al duurt die niet langer dan een paar minuten.

Alleen onder partners is deze kus gebruikelijk. Huisvrienden en bruidegoms mogen het vrouwtje niet kussen en alleen maar voeren. Ook bij de agapornissen blijkt de onafscheidelijkheid van twee partners: op de sterk ontwikkelde persoonlijke bindingsdrang te berus-

ten, op een wederzijdse sympathie. Afhankelijk van de mate waarin de karakters bij elkaar passen, is deze bilaterale binding van geval tot geval sterker of zwakker en daarmee overeenkomstig is ook het huwelijk sterker of zwakker.

Bij de naaste verwanten van de agapornissen, de overbekende grasparkieten *Melopsittacus undulatus* heeft de bindingsdrang niet zo'n sterke uitwerking. Deze vogels leven weliswaar ook monogaam, maar vooral bij mannetjes zijn slippertjes aan de orde van de dag. Het huwelijk wordt echter op geen enkele wijze gestoord door het seksuele verlangen van de grasparkiet naar de verboden vruchten in buurmans tuin. De seksuele band en de persoonlijke huwelijksband blijken hier twee verschillende dingen te zijn. Regelmatig leidt dit tot de situatie, dat de vader die zo trouw voor zijn kinderen zorgt, alleen in zeldzame gevallen ook inderdaad de werkelijke vader is. Voor deze vogels betekent dit echter niets, omdat ze in het geheel het verband niet begrijpen.

Het losmaken van de snavelbinding van de sociale binding leidt er bij de grasparkieten toe, dat niet zelden homoseksuele paren worden gevormd. Daarbij gaan twee mannetjes of twee vrouwtjes een duurzaam huwelijk met elkaar aan. Zijn het twee vrouwtjes, dan leggen ze hun bevruchte eieren (bevrucht als gevolg van de slippertjes van vrouwtjes en mannetje!) in hetzelfde nest en broeden die gezamenlijk uit.

De /

Geslachtsbepalingen bij papegaaien

Inleiding. Op enkele uitzonderingen na (bijvoorbeeld Kakatoes, Edelpapegaaien, Grasparkiet en Valkparkiet) is er bij papegaaiachtigen geen uiterlijk verschil tussen de twee sexen (geen geslachtsdimorfisme). Ook van dieren die zich als koppel in een grote vlucht vogels afzonderen is niet zonder meer aan te nemen dat het hier om een man en een pop gaat. Afhankelijk van de soort is bij mannelijke individuen de kop en snavelinplant vaak iets breder en als totaal iets groter. Gedrag kan mogelijk ook iets anders zijn. De "bekkentest" waarbij de afstand tussen de legbeentjes wordt geschat en de eventuele minimale verschillen in uiterlijk kunnen slechts een vermoeden geven over het geslacht. De afstand tussen de legbeentjes bij het vrouwelijke dier hangt af van de leeftijd en jaargetijde. Onderzoeken die gebruikt zijn voor de geslachtsbepaling zijn het onderzoek van hormonen in de faeces, chromosomenonderzoek en endoscopie.

Chromosomenonderzoek. Het geslachtschromosomenpaar heeft een afwijkende grootte en vorm ten opzichte van de rest van de chromosomenparen. Het geslachtschromosomenpaar van de mannelijke vogel bestaat uit 2 gelijke delen terwijl die van de vrouwelijke vogel uit een groot en een klein gedeelte bestaat. Dit wordt aangeduid met de respectievelijke symbolen ZZ en Zw. In het laboratorium wordt uit zich delende cellen het geslachtschromosomenpaar zichtbaar gemaakt en gekoken of het een ZZ dan wel Zw chromosomenpaar is. De delende cellen worden uit de pulpa van een groeiende slijp gehaald. Ook kunnen witte bloedcellen uit 1 ml bloed geïsoleerd, gebruikt worden. Nadelen van deze methode zijn dat het lang duurt voordat er uitslag is (de witte bloedcellen moeten al drie dagen worden gekweekt), dat de vogel zwaarder moet zijn als 100 gram om 1 ml bloed te kunnen afnemen of dat de vogel net heeft geruid waardoor er geen groeiende pen beschikbaar is. Bovendien zijn er bij verschillende papegaaisoorten nog problemen met deze methode. Deze methode is (nog) niet geschikt voor routinematige

---

Drs. W. Noteboom, Drs. A. Peels
voormalig co-assistent aan de
Faculteit der Diergeneeskunde

en

Dr. J.T. Lumeij

Hoofd Afdeling Vogels en Bijzondere Dieren
Vakgroep Geneeskunde van Gezelschapsdieren
Faculteit der Diergeneeskunde
Rijksuniversiteit Utrecht

---

toepassing bij papegaaien van liefhebbers.

Hormoonbepaling in ontlasting. Het principe van de methode is het bepalen van de verhouding mannelijk- en vrouwelijk hormoon, testosteron respectievelijk oestradiol, die door elke vogel in de faeces worden uitgescheiden. Zowel een man als een pop scheidt testosteron uit in de faeces, de man doorgaans meer dan de pop, maar er bestaat overlap. Het zelfde verhaal geldt voor het vrouwelijke hormoon oestradiol. Om die overlap te omzeilen wordt de verhouding bepaald. Om de concentratie in de faeces te bepalen bestaan extractietechnieken waar hier verder niet op in wordt gegaan (Peelen 1988).

Om deze methode voor de praktijk bruikbaar te maken moeten referentiewaarden van elke soort bepaald worden. Bij de drie veel voorkomende Amazonepapegaaien (Blauwvoorhoofd-, Venezuela- en Geelvoorhoofd-Amazonen) kan het geslacht al met hoge betrouwbaarheid worden vastgesteld. Van andere Amazones en andere papegaaisoorten zijn nog niet genoeg faecesmonsters getest. Bij de Grijs Roodstaart werd door Peelen (1988) aangetoond, dat wanneer deze vogels met grote aantallen in kolonies gehouden worden, middels hormoononder-

zoek in de ontlasting geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de geslachten. De dieren zijn in de nabijheid van veel soortgenoten of bij het ontbreken van goede broedvoorzieningen seksueel inactief. Ook als de monsters worden verzameld buiten het broedseizoen, als de gonade (teelballen en eierstok) inactief zijn, zijn er geen verschillen tussen de geslachten aantoonbaar. Dit zou ook wel eens problemen kunnen geven bij de andere soorten en het zou het nadeel van deze gemakkelijke, stressloze methode te niet kunnen doen. Immers, wanneer iemand wil gaan fokken wil deze fokker voor het broedseizoen al uitsluitel hebben over de sexe van zijn vogels (Peelen 1988).

Endoscopisch onderzoek. Een methode die routinematig wordt toegepast voor de geslachtsbepaling bij papegaaien is het endoscopisch onderzoek. Hierbij wordt met behulp van een endoscoop die gebruikt wordt om bij mensen in de gewrichten te kijken (arthroscoop) de lichaamsholte van de vogel inwendig te bekeken. De vogel wordt hiertoe onder narcose gebracht en in rechter zijligging gebracht. De beste benadering van de lichaamsholte kan voor de verschillende vogelsoorten variëren. Bij papegaaiachtigen wordt de huidsnede meestal achter de laatste rib gemaakt. Het optiek wordt in de linker abdominale luchtzak gestoken en de gonaden kunnen worden beoordeeld. In het merendeel van de gevallen (95%) kan met zekerheid het geslacht vastgesteld worden. De gemiste overige gevallen worden veroorzaakt door luchtzakontsteking waardoor deze troebel worden en de gonaden niet meer waarneembaar zijn of door vetzucht van de onderzochte dieren. Ook als nadien de geslachtsorganen nog onvoldoende ontwikkeld zijn kan de geslachtsdifferentiatie middels endoscopisch onderzoek lastig zijn (Kaal 1981).

Gedurende de laatste 5 jaar is het endoscopisch onderzoek ook een belangrijk hulpmiddel gebleken voor het vaststellen van verschillende ziekten bij papegaaien, daar behalve de geslachtsorganen, ook allerlei andere

De /

use /

De papegai als huisdier

organen in de lichaamsholte kunnen worden bekeken. Bij afwijkingen kunnen met behulp van een speciaal tangeetje kleine stukjes weefsel worden verwijderd (biopsie) voor nader onderzoek (Lumeij, 1988).

De endoscopische geslachtsbepaling is op het moment voor de praktijk het meest bruikbaar. Het op de juiste wijze verrichten van een endoscopisch onderzoek vereist gespecialiseerde endoscopische apparatuur en een uitgebreide ervaring in de omgang met deze apparatuur bij diverse vogelsoorten. Deze onderzoeksmethode kan derhalve alleen worden verricht door dierenartsen die zich in deze onderzoeksmethode hebben bekwaamd. In geoefende handen is het risico van deze onderzoeksmethode gering. Indien er al complicaties optreden is dit omdat de onderzochte dieren een ziekte onder de leden hebben. Het is dus van groot belang dat alleen dieren worden onderzocht die geen uiterlijke kenmerken van ziekte vertonen. Om braken tijdens de

narcose te voorkomen en om meer ruimte te hebben in de buikholte tijdens het onderzoek verdient het aanbeveling te zorgen dat het maagdarmkanaal leeg is op het moment van onderzoek. Dit kan men bereiken door de vogels op de dag van het onderzoek geen voer te verstrekken. In ongeoeffende handen is het sterfterisico aanzienlijk groter. Voor dierenartsen die zich willen bekwamen in deze onderzoeksmethode bestaat de mogelijkheid instructie te ontvangen van medewerkers van de Afdeling Vogels en Bijzondere Dieren van de Universiteitskliniek voor Gezelschapsdieren.

Literatuur

KAAL, G.T.F. Geslachtsbepaling bij vogels. Arnhem: Drukkerij Zomer 1981
LUMEIJ, J.T. De Papegaaï als Patient In: Papegaaïensymposium 1988, Parkieten Speciaal Club 1988
PEELEN, G. Geslachtsbepaling door middel van hormonenonderzoek Papegaaïensymposium 1988. Parkieten Speciaal Club 1988

KALENDER 1989

De Mongoolse Spreeuw

De vogel die op het augustusblad van de fraaie kalender zo parmantig poseert is duidelijk een spreeuwsoort. Het is de weinig ingevoerde Mongoolse spreeuw, die ook bekend staat als Siberische spreeuw. Het lichaam is grotendeels grijsachtig van kleur. De mantel - het gedeelte van de rug tussen de schouders en de stuit, alsmede de schouderveren en vleugeldekveren is metalliek purperkleurig, net als een nekvlek. Vandaar dat hij in het Engels behalve Daurian starling ook wel purple-backed starling (purper-spreeuw) wordt genoemd. Over de vleugels loopt een witachtige streep, die contrasteert met de donkere schouders. Vooral in de vlucht valt dit wit op de schouders erg op. De vogels hebben een lengte van 16-18 cm. De vogels houden zich op in open terreinen, maar eveneens in struikgebieden en in cultuur gebrachte terreinen. Voor het overige verwijs ik u graag naar het interessante artikel van Ed Wessels in "Onze Vogels", 48e jaargang nr.5, mei 1987

De Kraagpapegaaï

De Kraagpapegaaï, afgebeeld op hetzelfde kalenderblad, hoort thuis in het stroomgebied van de Amazonerivier tot het oosten van Peru en verder in Venezuela, de Guyana's en zuidoostelijk Colombia. Typisch voor deze vogel zijn de verlengde nekveren, die als een kraag opgezet kunnen worden en waaraan deze papegaaïen of parkieten dan ook hun naam danken. Deze kraag wordt opgezet als creïghouding, maar ook als de vogel goed gemutst is. Kraagparkieten nestelen in natuurlijke boomholten of in de gaten die door spechten gehakt zijn. Mannetjes en vrouwtjes zijn moeilijk uit elkaar te houden, schrijft Rutgers en wellicht is het daaraan te wijten dat er nog geen broedresultaten zijn gemeld. En tevens zegt hij, dat men deze vogels niet meer in particulier bezit ziet. Beide feiten zijn evenwel achterhaald: in 1981 is in Leeuwarden een succesvol resultaat bereikt. Hierover is geschreven in "Onze Vogels", jaargang 1982. "Alledaags" is het zoiets echter stellig niet.

Meindert de Jong

Beflijster

*Er zijn van die gevallen in de vogelliefhebberij die er echt uitspringen en waarvan een grote propagandistische waarde uitgaat. Naar onze mening is dit ook het geval met het kweken van de fraaie, stemmig gekleurde beflijster *Turdus torquatus* door Krahe, nu alweer zo'n twintig jaar geleden. Het betrof de ondersoort *Turdus torquatus alpestris* en het gelukte niet alleen om het paartje tot nestbouw, eilleggen en broeden te krijgen, maar ook om de jongen groot te brengen.*

Nu werden de dieren onder natuurlijke omstandigheden gehouden, in een ruime voliëre, die wij allen als liefhebbers ons zouden wensen: acht meter lang, dichte beplanting en zelfs een beekje om de illusie van de natuurlijkheid nog groter te doen zijn. De afmetingen waren zodanig, dat tevens een aantal inheemse vogels kon worden gehouden.

Het nest werd in vijf dagen door het vrouwtje gebouwd en bevond zich op een met klimop begroeide boomstronk. De binnenzijde werd met vergane bladeren en vochtige aarde afgewerkt, terwijl voor de binnenbekleding het gebruikelijke zachte materiaal werd gebruikt. Tijdens de nestbouw was het vrouwtje de dominerende figuur die het mannetje overal dwars zat en hem met name niet in de omgeving van het nest toeliet.

Het legsel van vier blauwgroene eieren, die dicht met roodachtig bruine vlekken waren bedekt, werd vanaf het derde ei twee weken bebroed. De jongen werden de eerste tijd voornamelijk door het mannetje met stukjes regenworm gevoerd. De zesde dag waren de jongen al zover, dat naast het standaardvoer stukjes appel, kwark, wortelschraapsel en vitakalk konden worden verstrekt. De achtste dag gingen de ogen van de jongen open en na veertien dagen werd het nest verlaten. De staart was toen nog niet goed ontwikkeld en vliegen konden de jongen dan ook niet zo goed. Ze waren echter nog lang niet zelfstandig en bleven nog geruime tijd onder de zorgen van de ouders. Overigens kwam het tot een

tweede broedsel, wat voor de ouders een drukke tijd betekende, want de verzorging van de jongen ging gewoon door. Dit laatste hield eerst op toen de jongen van het tweede broedsel waren uitgevlogen.

De beflijster is een echte gebergtevoegel die in Europa, West-Azië en Noord-Afrika wordt aangetroffen en zich duidelijk van de merel *Turdus merula* onderscheidt door de witte bef, een halvemaanvormige vlek op de borst. Nog een verschilpunt vormen de lichtgezoomde vleugelveren, waardoor het verenkleed een geschud uiterlijk verkrijgt. Bij het bruinachtige vrouwtje is het halsschild minder opvallend. De op jonge merels lijkende jongen zijn daarvan te onderscheiden door de sterker gevlekte onderzijde en de lichtergekleurde keel. Komt in de naaldbossen als broedvogel voor en kan in de bergen de boomgrens bereiken. In Noord-Europa wordt hij op heidevelden, veengebieden en berghellingen vanaf driehonderd meter aangetroffen.

In Europa zijn drie ondersoorten bekend: *Turdus torquatus torquatus* in Scandinavië, Groot-Brittannië en Ierland, *Turdus torquatus amicornum* in Oostelijk Klein-Azië en de Kaukasus en de *Turdus torquatus alpestris* in Midden- en Zuid-Europa. De roep is rauwer dan die van de merel. De zang doet aan die van de zanglijster *Turdus philomelos* denken, maar is minder gevarieerd en langzamer.

Het nest doet sterk aan een merelnest denken (worteltjes, twijgen, mos, aarde en fijne halmen) en bevindt zich dicht

boven de grond in bergdennen of sparren. Door de noordelijke populatie wordt ook vlak boven de grond gebouwd. Het bouwen door het vrouwtje alleen is zeker geen wet van Meden en Perzen, want in de vrije natuur kan het ook door beide partners worden gedaan. Misschien is het vermelde broeden door het vrouwtje alleen toch nog een gevolg van de enigszins onnatuurlijke toestand. De voliëre mag groot zijn geweest, maar is natuurlijk nog niets bij de vrije natuur vergeleken. Legsel van vier tot vijf (eventueel drie tot zes) blauwgroene eieren die dicht met roodachtig bruine vlekken zijn bedekt.

Zoals wij in Noorwegen en Lapland konden vaststellen lossen beide partners elkaar bij het broeden af en worden ook samen de nestjongen verzorgd en wel nog drie weken nadat ze het nest hebben verlaten. Er kunnen twee broedsels per jaar worden geproduceerd.

Naast insecten, wormen en slakken staan vruchten (bessen bijvoorbeeld) op het menu. De beflijster heeft zijn broedgebieden in Frankrijk, terwijl in België een enkel broedgeval bekend is geworden. In ons land mag hij niet gehouden worden.

Deze gedeeltelijke trekvoegel heeft zijn overwinteringsgebieden in Zuid-Europa en Noord-Afrika. Op doortrek wordt hij ook in de laagvlakte aangetroffen.

Literatuur

R.G. Krahe: Die Gefiederte Welt jaargang 1966, nummers 5, 6 en 7.

Prof. dr. A. Stolk

De

CERESAMADINE

Naar Fr. Robiller Foto: Mollinger

Deze 10 $\frac{1}{2}$ tot 11 $\frac{1}{2}$ cm grote vogels zijn ook onder de naam Ceresastrilde bekend. Zoals zo vaak bij zo'n benaming zegt dat niets over de onderlinge familiebetrekkingen. Zonder ondersoorten te hebben ontwikkeld bewonen deze vogels de struik- en grasgebieden van Zuid-Australië, Nieuw Zuid-Wales. Ze leven voornamelijk in de droge savannen van deze streken maar zijn ook op akkers, fruitplantages en rietbegroeiingen aan rivieroeveren te vinden. Hun nest maken ze graag tussen gras en haesters. Zelden treft men een nest aan in takken van lage bomen.

Het mannetje heeft een donker, karmijnrood voorhoofd. De bovenkop is donkerbruin, de bovenzijde van het lichaam is bruin. De grijsbruine bovensaartdekveren hebben grote witte punten, en aan het einde van de stultveren lopen brede witte dwarsbandjes. De zwarte teugels tekenen zich duidelijk af tegen de zilverwitte kopzijden.

Een bruine dwarslopende golftekening is in de oorstreek te vinden. De kin en bovenste keelveren zijn zwart. De gehele onderzijde van het lichaam is wit. Over de hals tot over de lichaamszijden lopen op onregelmatige afstanden van elkaar lichtbruine dwarsbanden.

De binnenste armpennen zijn bruin en iedere veer heeft een kleine witte vlek aan het uiteinde. De overige slagpennen zijn donkerbruin. De geelachtige witte ondervleugeldeveren hebben een lichtbruine band. De zwartachtige staart heeft aan de buitenkant van de veren steeds een witte, puntachtige vlek. Een zwartachtige lidrand omgeeft het roodbruine oog. De snavel is zwart, de pootjes zijn vleeskleurig.

Het wijfje mist de keelvlek, terwijl haar teugels niet zwart maar meer grijs getint zijn. Haar kopkruin is kleiner dan die van het mannetje en de bandtekening is bij haar wat onduidelijker. Ceresamadinen werden voor het eerst in 1872 geïmporteerd. Ze verdragen nooit temperaturen beneden de 15 graden C. Ze kunnen zowel in een kooi als in een voliëre gehouden worden. Voor het houden in een buitenvoliëre zonder een beschut binnenhok zijn ze ongeschikt. Ze verdragen geen grote temperatuurs-

wisselingen. Het zijn erg rustige vogels. Een pré voor deze vogels is bovendien hun zeer grote verdraagzaamheid ten opzichte van andere soorten. Ze kunnen er niet tegen om alleen te zijn zonder soortgenoten in de voliëre. Onderling maken de vogels zich verstaanbaar door een luide, niet zo aangenaam klinkende lokroep. Deze roep is in het bijzonder bij het op- en afvliegen te horen. De zang van het mannetje begint met nauwelijks hoorbare tonen en wordt met enige fluitende strofen besloten.

De baits is zelden waar te nemen. Het mannetje trippelt al zingend voor zijn wijfje en houdt daarbij een halm in de snavel. In zijn bewegingen lijkt hij op het mannetje van de Binsenastrilce, maar heeft niet hetzelfde ulthoudingsvermogen. Ook tijdens de nestbouw is het baitspel te zien. Ceresamadinen eten rijpe en halfrijpe trosgierst, verscheidene andere gierstsoorten, wit-

zaad en negerzaad. Bijzondere voorkeur hebben ze voor de zaden raaigras en straatgras. Ook onkruidzaden eten ze wel. Tijdens de broedtijd moet men de vogels stukgemaakte- of hele meelwormen geven.

In een voliëre die met dennetakken, heide en brem is beplant, zullen de vogels beslist gaan broeden. Het verdient aanbeveling om verscheidene broedkastjes van verschillende vorm in dicht struikgewas aan te brengen. Meestal zullen de vogels de voorkeur geven aan een natuurlijk nest, dat ze zelf in een struik of in hoog gras maken. Het ronde, soms peervormige nest helt over de lange zijde en heeft een onduidelijke sluipopening. Het wijfje heeft de voornaamste taak bij de nestbouw, maar het mannetje draagt er de bouwstoffen voor aan. De onderlaag bestaat uit een 2 cm dikke laag verse, groene bouwstoffen, vaak vogelmuur.

Daarop komt het eigenlijke nest. De

use!

De,

buitenkant wordt gemaakt van kokosvezels en droge, fijne grasstengels. De halmen zijn ongeveer 25 cm lang. Ze worden vast in elkaar gevlochten en het zo ontstane bouwsel ziet er zeer ordelijk en netjes uit. Het nest heeft een doorsnede van 10 tot 12 cm.

Van binnen wordt het bekleed met pluksel en fijne kokosvezels. Ook worden hiervoor wel witte veertjes gebruikt.

Na ongeveer 3 dagen is het nest klaar. Meestal wordt het gebouwd op een hoogte van 75 cm tussen sterke takken of in een nestkastje dat op die hoogte is aangebracht. Het wijfje legt ongeveer 5 eitjes, die afwisselend door beide partners worden bebroed. Pas gepaarde vogels verlaten vaak na enige dagen het legsel of laten de jongen in de steek. Ze moeten dan van elkaar worden gescheiden, daar ze niet met elkaar harmoniëren en ook het volgende broedsel tot mislukken gedoemd zal zijn.

De Ceresamadine is namelijk zeer kieskeurig in het kiezen van z'n partner. Hebben ze eenmaal met succes jongen grootgebracht dan zullen de volgende broedsels zonder problemen kunnen verlopen.

De betrouwbaarheid van een goed op elkaar afgestemd paartje kan de kweker grote voldoening schenken.

Om de drie kwartier lossen de vogels elkaar tijdens het broeden af. Ze verdedigen hun nest nu zeer nadrukkelijk tegen medebewoners, die te dicht naar hun zin in de buurt komen. Nestcontrole is door de nauwe invliegopening bijna niet mogelijk.

Het zou overigens toch sterk af te raden zijn, daar er paartjes zijn die dit niet accepteren en legsel of jongen voor goed in de steek laten.

Na 12 dagen komen de jongen uit. Ze worden door de ouders zeer ijverig gevoerd en rouw onder de vleugels genomen. Als opfokvoer gebruiken ze overwegend de zaden van het eerder genoemde raaigras en grote hoeveelheden gekiemde zaden met daarnaast dagelijks enige meelwormen. Ook eivoer eten de vogels nu graag.

Ongeveer 14 dagen na het uitkomen zijn er zachte bedelgeluiden te horen uit het nest. Vanaf dat moment lossen de vogels elkaar nog vaker af dan bij het broeden. Ze storten zich direct na de aflossing op het gereedstaande voer, eten snel en zoeken meteen het nest weer op om de hongerige jongen tevre-

den te stellen.

Na 20 tot 22 dagen verlaten de jonge vogels voor de eerste keer het nest. Zijn er meer dan 2 of 3 jongen, dan verschijnen de later uitgekomen jongen soms de volgende dag.

De jongen zijn volkomen grijs, met nog onduidelijke banden en lichte stippen op de rug. De snavel is blauwgrijs. Bij verschillende naast elkaar zittende jongen kan men goed, vooral bij daglicht, soms lichtere en donkere buikkleuren waarnemen. Jammer genoeg zijn hierover nog niet voldoende gegevens bekend, zodat een zeker geslachtsonderscheid niet altijd opgaat bij jonge vogels. De eerste 3 dagen verdwijnen de jongen overdag nog af en toe in het ouderlijke nest, vooral in de late namiddag.

Ze laten zich dan in het nest door de ouders voeren.

Ze brengen ook de nacht samen met de ouders in het nest door. Vanaf de vierde dag na het uitvliegen blijven de jongen uit het nest en zoeken het dan ook niet meer op. Het is een komisch gezicht als het jonge spul door de ouders wordt gevoerd.

Ook is het aardig om te zien hoe bezorgd de ouderdieren voor hun jongen zijn.

De jeugdruï begint met het doorkomen van de strepen op de buikveren. Korte tijd later is de zwarte keelvlak en de iets grotere kruin van het mannetje te zien. Naarmate het jeugdkleed verdwijnt en plaatsmaakt voor het volwassen verenpak, verdwijnen ook de snavelpapillen. Vier weken na het uitvliegen zijn de eerste zangpogingen van de jonge mannetjes te horen, zodat het niet moeilijk meer is de geslachten te onderscheiden.

Tijdens de ruï moeten de vogels zeer goed worden verzorgd, daar ze anders zullen vermageren en sterven. In eerste instantie moeten ze dan ook de beschikking hebben over grote hoeveelheden halfrype zaden. Graszaad staat hierbij op de eerste plaats.

Wanneer de ouderdieren met een nieuw broedsel beginnen, moet men de jongen in een andere ruimte onderbrengen, daar ze dit anders te veel zullen verstoren. Ceresamadinen broeden meestal niet zolang er nog jongen zijn die afhankelijk van de ouders zijn. Meestal laten ze geruime tijd na het uitvliegen daarvoor de ruimte, voor ze weer aan een nieuw nest zullen beginnen.

Avocado- vergiftiging bij volièrevogels

door J.M.M. Cornelissen dierenarts
te Nijmegen

In een dierenartsenpraktijk in Amerika werden in korte tijd een kanarie en enkele valkparkieten aangeboden voor sectie. De vogels waren plotseling gestorven. Beide eigenaren vertelden de dierenarts dat de dieren gestorven waren na het eten van avocado's.

Omdat er in de literatuur niets bekend is over de giftigheid van avocado's bij vogels, is er een experiment uitgevoerd om de eventuele giftigheid van avocado's bij vogels aan te tonen.

Acht kanaries en acht grasparkieten werden verschillende hoeveelheden (lage-hoge dosis) avocado ingegeven met een kropnaald.

Naast de avocado hadden de dieren het gebruikelijke zaad en vers water tot hun beschikking. Van de 8 kanaries en parkieten zijn er respectievelijk 1 en 6 dieren gestorven 24 tot 47 uur na de eerste gift van avocado's. Deze resultaten geven aan dat avocado's giftig zijn voor kanaries en parkieten.

Naarmate de vogels een hogere dosis kregen, nam de giftigheid toe. Dieren die een hogere dosis ontvangen hadden, zijn eerder gestorven.

Deze proeven zijn alleen uitgevoerd met kanaries en grasparkieten. Of avocado's voor alle vogelsoorten even giftig zijn is onbekend. Met name vogelliefhebbers die tangara's, organisten, toekans en toerako's in hun collectie hebben, voeren nogal eens avocado's. Mijn advies is om, wanneer u toch avocado's wilt blijven geven, u dit met mate moet doen. Het zou zonde zijn dat deze mooie vogels overlijden vanwege het voeren van deze vruchten.

Literatuur

Avocado (*Persea americana*) intoxication in caged birds A.M. Hargis, E. Stauber, S. Casteel, D. Eitner
JAVMA vol. 194, no. 1, p. 64-66, 1989

Witte Zebravinken

Het fokken van witte Zebravinken en tentoonstellen hiervan levert voor vele liefhebbers elk jaar weer grote problemen en vaak ook teleurstellingen. Ik hoop met dit artikel een bijdrage te leveren deze problemen en teleurstellingen te voorkomen.

Vele vogelliefhebbers hebben hun hart verpand aan het fokken van witte vogels. Of het nu kanaries, grasparkieten, japanse meeuwen of zebravinken betreft, vaak geeft deze liefhebberij niet die voldoening die men ervan verwacht. Dit uit zich meestal op tentoonstellingen waar de resultaten achterblijven bij de verwachtingen. U leest maar al te vaak op het keurbriefje "moet helderder wit" of "bezit aanslag", om maar niet te spreken van de opmerkingen: "moet forser", "dun bevederd in de wangen en/of vleugelbochten" en "bevedering moet strakker".

Wat ziet die keurmeester nu wat u over het hoofd heeft gezien?

Om te beginnen is het van groot belang de fokdieren zorgvuldig te selecteren en de juiste koppels samen te stellen, eventueel met gebruikmaking van lijnenteelt.

Wat zijn de juiste koppels?

Indien u vogels moet aankopen geldt: koop alleen forse, gezonde, volbevederde en goed uitziende witte vogels aan. Een zebravink moet minimaal 10,5 cm lang zijn gemeten van snaveelpunt tot het staarteinde en moet een geblokt type bezitten. De gezondheid kunt u met name zien aan heldere kraalvormige ogen en een gladde bevedering. Deze bevedering moet vol zijn, hetgeen wil zeggen dat de wangen en flanken niet rose doorschijnend mogen zijn. Doch, vogels welke in een vlucht zitten zullen juist op deze plaatsen vaak iets geplukt zijn door de andere vogels die zich daarin bevinden hetgeen resulteert in dun bevederde wangen en vleugelbochten.

Een minimale aanslag op het vleugeldekk van een witte zebravink hoeft geen bezwaar te zijn indien de vogel aan de voorgaande eisen voldoet. Juist die vogels welke iets aanslag bezitten zijn vaak de forste en daardoor goed bruikbaar voor de fok wanneer ze gepaard worden aan een heldere forse witte vogel.

Het samenstellen van een fokkoppel: Plaats de mannen en de poppen gescheiden in aparte kooien. Zoek eerst uw beste man uit en uw beste pop. Let hierbij vooral op het formaat, de bevederingslengte en uiteraard op de conditie.

Daarna zoekt u de op een na beste man en de op een na beste pop uit.

U plaatst de beste man bij de op een na beste pop en de op een na beste man bij uw beste pop. Hierbij dient u wel te letten op de bevederingslengte. Paar niet twee vogels met lange bevedering aan elkaar, maar ook niet twee vogels met korte bevedering doch altijd lange x korte bevedering. Uiteraard dient de kort bevederde vogel wel een gesloten bevedering te bezitten en daarnaast een redelijk formaat en type.

Paar ook nooit twee vogels met vleugeldekaanslag aan elkaar. Een vogel met minimale aanslag gepaard aan een heldere witte is geen bezwaar.

Plaats alleen die koppels in de broedkooi waarover u tevreden bent en aan de voorgaande eisen voldoen. U kunt beter met twee goede koppels fokken dan met tien middelmatige koppels. Kwantitatief zult u in het laatste geval meer jongen krijgen maar kwalitatief in het eerste geval betere jongen.

Lijnenteelt:

Lijnenteelt is eenvoudig gezegd "Verantwoorde Inteelt (Famillenteelt)". Indien u bijvoorbeeld een man bezit welke alle goede denkbare eigenschappen heeft (een vogel van 90 punten of hoger), dan wilt u uiteraard nafok van deze man verkrijgen. U paart deze man

aan een goede pop welke voldoet aan de eisen welke bij het onderwerp selectie zijn gencemd. Hieruit kunt u redelijk tot goede jonge vogels verwachten.

Vervolgens paart u deze man in datzelfde jaar aan een tweede goede pop. In het eerstvolgende fokseizoen paart u deze man terug aan een van z'n beste dochters, welke uiteraard van eengoed formaat en type moet zijn. Hieruit kunt u jongen verwachten die al veel eigenschappen van de vader bezitten.

Vervolgens paart u de man in datzelfde jaar terug aan een van z'n beste dochters uit de tweede paring. Ook hieruit kunt u redelijk tot goede jongen verwachten. In datzelfde jaar kunt u tevens jongen uit de eerste en de tweede paring onderling kruisen. Is de kwaliteit der jongen goed dan zijn deze bruikbaar voor de verdere fok. Het derde jaar paart u de man (inmiddels stamvader) terug aan een of meer van z'n beste kleindochters. U heeft inmiddels uit voorgaande paringen een goede man verkregen. Deze paart u aan een of twee goede onverwante poppen (aangeschaft?). Hiermee bouwt u een tweede lijn op volgens voorgaand voorbeeld en op deze manier ontstaat er een lijnenteelt.

Het opfokken van de jongen

Het opfokken (grootbrengen) der jongen is een kwestie van goede uitgebalanceerde voeding en ruime huisvesting (liefst in de buitenvolière). Voor wat betreft de voeding wil ik opmerken dat goede mengelingen van tropische zaden zoals deze in de handel te verkrijgen zijn een goede basis is. Daarnaast is met name voor zebravinken het verstrekken van trossierst en onkruidzaden aan te bevelen, tevens een goed eivoer. Daarnaast komen grit en maagkiezel en dagelijks schoon drink- en badwater uw jonge vogels ook ten goede.

Het tentoonstellingsseizoen nadert!

Zo'n 10 weken voor de eerste tentoonstelling vangt u alle jonge vogels uit de vlucht en kooit ze twee bij twee op in uw broedkooien of liever nog in tentoonstellingskooien. Het beste is om de mannen en poppen te scheiden. Let op dat u vanaf nu alle kooien grondig schoon moet houden, hetgeen inhoudt dat u alle kooien minimaal twee maal per week moet voorzien van schoon schelpenzand (in mijn ogen de beste bodembedekking voor witte vogels) en ook de kooien aan de binnenkant moet reinigen. Vooral de voorfronten (welke vaak oxideren) dienen goed schoon gehouden te worden.

Het geven van badwater in de broedkooi is aan te bevelen, vogels in tentoonstellingskooien kunt u met lauwwater besproeien.

Een week nadat de vogels opgekooit zijn vangt u ze een voor een uit en controleert of er gebroken vleugel en staartpennen aanwezig zijn. De gebroken pennen worden voorzichtig getrokken. Trek nooit een gehele staart uit of meerdere vleugelpennen naast elkaar, zo ontstaan onnodige verwondingen. Zijn er meerdere vleugel of staartpennen afgebroken dan kunt u het beste met tussenpozen van drie dagen een pen trekken. Na ongeveer 5 weken zijn deze pennen weer volledig aangegroeid.

Zeven weken voor de eerste tentoonstelling vangt u al de vogels nog eens uit en controleren weer de vleu-

gel- en staartpennen en verwijderen eventueel afgebroken pennen.

Nu is het zaak de beste vogels uit te zoeken welke bestemd zijn voor de tentoonstelling. De beste vogels kooien we nu ieder apart op in een broedkooi of in een tentoonstellingskooi. Het apart huisvesten voorkomt het onderling plukken van veren, hetgeen bij de witte zebrafincken nogal eens voorkomt. Met name de wangen en vleugelbochten worden vaak door medebewoners onder handen genomen.

Het inschrijven voor een tentoonstelling.

Enkele weken voor de tentoonstelling ontvangt u een inschrijfformulier voor de tentoonstelling (Voor nationale en districts tentoonstellingen moet u zelf

Tekst: Jos van Valkenburg
Foto: Ton de Bruijn

het formulier aanvragen). Bij dit formulier ontvangt u een vraagprogramma hetgeen u goed moet doorlezen.

Het is mogelijk om enkelingen en stammen in te schrijven. Bij zebrafincken mogen dit voor stammen uitsluitend vogels zijn van het laatste fokjaar.

Indien in het vraagprogramma is aangegeven mogen enkelingen van het laatste fokjaar (EK=Eigen Kweek), enkelingen van voorgaande fokjaar (OEK=Overjarig Eigen Kweek) en Open klasse (OK=Ongeringd of niet eigen kweek) ingeschreven worden. De open

klasse is met name voor beginnende liefhebbers van zebrafincken de gelegenheid aangekochte vogels te laten beoordelen.

Indien u met het invullen van uw inschrijfformulier op problemen stuit raadpleeg dan een meer ervaren vogelliefhebber uit uw vereniging om u hierbij behulpzaam te zijn.

Wat zijn stammen?

Bij zebrafincken zijn stammen vier vogels van het laatste fokjaar, van dezelfde kleurslag en van hetzelfde geslacht. Uiterlijk moeten ze uiteraard zo gelijk mogelijk zijn. Bij sommige andere soorten tropische vogels is het mogelijk stammen van het voorlaatste fokjaar in te schrijven echter ze moeten wel aan de voorgaande eisen voldoen met dien verstande dat ze allen van het voorgaande fokjaar zijn (dus niet 3 vogels van het laatste fokjaar en een van het voorlaatste fokjaar).

Om stammen in te schrijven dient u om een stam van 4 vogels te kunnen inbrengen minimaal de keus te hebben uit acht vogels van dezelfde kleurslag en hetzelfde geslacht.

U bent niet verplicht het ringvolnummer bij inschrijving op te geven, dit kan eventueel bij het inkooien opgegeven worden. Op die manier heeft u tot het moment van inkooien de gelegenheid de meest optimale stam van 4 vogels in te brengen.

Nectarv

ysel

De dag voor het inbrengen naar de tentoonstelling.

Een dag voor het inbrengen naar de tentoonstelling is het een spannende dag voor iedere vogelliefhebber, vooral voor de liefhebbers van witte zebra-vinken. Op deze dag dienen de vogels gewassen te worden.

Het wassen van witte zebra-vinken is een grote klus waarbij de hulp van een huisgenoot of medeliefhebber gewenst is. U neemt een halve liter lauw water met hierin een tiental druppels baby-shampoo. Dit mengt u tot een licht sopje. Vervolgens vangt u een vogel en wast de vogel met een zachte "schone" tandenborstel schoon. Hierna spoelt u de vogel onder zacht stromend lauw water uit en dept het meeste vocht met een schone handdoek van de vogel. Inmiddels staat er een schone tentoonstellingskooi klaar (uitgeboend en wel) met op de bodem een flinke laag wit schelpenzand waar de vogel in geplaatst wordt. Laat uw huisgenoot terwijl u de volgende vogel wast de vogel droogföhnen.

Als alle vogels gewassen en droog zijn laat u de vogels in alle rust op verhaal komen. Inmiddels zijn tijdens het wassen de ringnummers opgeschreven en de kooinummers op de kooien geplakt en de vogels in de juiste kooien gedaan.

Bega niet de fout de vogels de volgende dag nog eens te besproeien. De voorfronten van de tentoonstellingskooien oxidieren erg snel waardoor de vogel indien deze in aanraking komt met het voorfront, bevuild en u begrijpt dat elke bevulling nu al uw werk teniet doet.

Het vervoer naar de tentoonstelling.

Bij het inbrengen van uw vogels naar de tentoonstelling kunt u het beste de vogels in de tentoonstellingskooien vervoeren. U doet de tentoonstellingskooi bij voorkeur in een doorzichtige plastic zak (niet dichtbinden, zorg voor zuurstof) om tocht en koude te voorkomen en vervoer ze voorzichtig naar de tentoonstellingszaal. Indien nodig kunt u nu de ringvolgnummers opgeven en verzoeken de vogels niet te besproeien (hetgeen vaak gedaan wordt).

Op de terugweg naar huis valt er een klein beetje spanning weg welke bijna onmiddellijk weer terugkomt bij de vraag; Hoe zullen de resultaten zijn bij de keuring van mijn vogels, zit er een KAMPIOEN bij??

De opening van de tentoonstelling.

De spanning is nu om te snijden als u zich begeeft naar de tentoonstellingszaal om daar te gaan zien wat de resultaten van uw werk zijn. Zou het mee of tegenvallen?

Wanneer u de keurbriefjes in handen hebt is de spanning omgezet in vreugde of... teleurgesteldheid. In het eerste geval is het zaak niet overmoedig te worden maar met evenveel inspanning door te gaan. In het tweede geval zullen de keurbriefjes u duidelijk moeten maken wat er mis is aan uw vogels. Het is van groot belang deze keurbriefjes serieus te nemen en hieruit lering te trekken hoe u verder moet. Schroom niet om een wat meer ervaren liefhebber om raad te vragen.

Het uitkooien van de vogels.

Als de tentoonstelling ten einde is en u van plan bent nog aan meerdere tentoonstellingen deel te nemen is het zaak uw vogels op zorgvuldige wijze weer mee naar huis te nemen. Doe hetzelfde als het vervoer naar de tentoonstelling.

Thuisgekomen voert u de vogels en geeft ze schoon water maar laat ze in de kooien zitten. Na twee dagen controleert u de bevedering op afgebroken vleugel of staartpenen en verwijder deze. Op dat moment gaat u werken aan de volgende tentoonstelling.

Na het tentoonstellingsseizoen.

Als de laatste tentoonstelling ten einde is zoekt u de fokvogels uit welke u het komende fokseizoen wilt inzetten voor de fok.

Geef deze vogels minimaal een maand rust in een vlucht (mannen en poppen gescheiden) alvorens ze gekoppeld worden.

De overtollige vogels dienen nu van de hand gedaan te worden om overbevolking te voorkomen. Ze moeten plaatsmaken voor de komende jonge vogels. Houdt alleen die vogels aan welke u nodig heeft en zorg ervoor dat daar voldoende ruimte voor is. Vooral bij het houden en fokken van witte zebra-vinken is overbevolking uit den bozen. Zorg ervoor dat u niet meer vogels fokt dan u kunt huisvesten.

Het ondergeslacht *Cinnyris*.

In Onze Vogels 47e jaargang no 2, 1986 las u al een artikel over deze veel omvattende vogelfamilie.

Dit keer zal ik weer een drietal van deze vogels voor u behandelen.

Taxonomie;

Soort en herkomst;

1. *Nectarinia venusta venusta*; Senegal tot Kameroen
2. *Nectarinia preussi preussi*; Fernando Po eil., bergen van Kameroen
3. *Nectarinia mediocris mediocris*; Kenya, Zambia.

Ondersoort en herkomst;

1. N.v. *falkensteini*; Gabon, Angola, Zaire, Zimbabwe, Tanzania.
1. N.v. *igneiventris*; Oeganda, O. Zaire.
1. N.v. *fazoqlensis*; Soedan, Ethiopië.
1. N.v. *albiventris*; Somalië, O. Ethiopië, N. Kenya.
1. N.v. *blicki*; Z. Ethiopië, Z. Soedan, NW. Kenya.
2. N.p. *eriksoni*; Z. Soedan, Oeganda, W. Kenya, NO Zaire.
2. N.p. *ludovicensis*; Angola.
3. N.m. *usambarica*; ZO. Kenya, NO. Tanzania.
3. N.m. *fuellborni*; Tanzania, N. Malawi, NO. Zambia.
3. N.m. *bensoni*; Malawi, Zambia, Mozambique.

Nederlandse naam;

1. Geelbuiknectarvogel.
2. Preuss's nectarvogel.
3. Oosterse dubbele halsbandnectarvogel.

Engelse naam;

1. Variable Sunbird.
2. Northern Double collared Sunbird.
3. Eastern Double collared Sunbird.

Kenmerken;

Op de afbeeldingen zien we de vogels in hun bruidstooi, helaas zien sommige er nogal rafelig uit.

Daarom zal ik per vogel een kleine kleuromschrijving geven.

Geelbuiknectarvogel:

De lengte van de man is 11 cm en van het vrouwtje 10 cm. Beide vogels heb-

De

Vogels - Nectariniidae,

ben donkerbruine ogen, de snavel en poten zijn zwart.

De man bezit een briljante metalliek-groene keel, kop en bovenzijde, de borst is purper van kleur en de buik tot aan de staart is geel.

De vleugels en de staart zijn zwart, borstprongveertjes oranje. Deze laatste zijn te zien tijdens de balts van de vogel.

De vogels hebben geen eclipskleed. De vrouwtjes zijn aan de bovenzijde grijsbruin, de onderzijde is lichtgeel tot wit.

Jonge vogels lijken veel op het vrouwtje, echter de jonge mannen bezitten een zwartachtige keel.

Preuss's nectarvogel lijkt veel op *Nectarinia afra*, ofwel Grote dubbele halsbandnectarvogel en vaak wordt hij hiermee verward.

De vogel ziet er als volgt uit: Op de foto zien we de prachtige kop en keelbeveering, de rode borstband moet helemaal doorlopen en is 18-23 mm breed. Ook heeft hij gele borstprongveertjes.

De totale lengte van deze vogels is 9 cm. De Grote dubbele halsbandnectarvogels is echter 14-15 cm.

Het vrouwtje is olijfgroen van kleur, de buik is fletser.

Jonge mannen lijken geheel op het vrouwtje.

Tot slot op de **Oosterse dubbele halsbandnectarvogel**: Deze lijkt veel op de voorgaande, echter de halsband is wat smaller, de onderbuik is lichter van kleur en de bovenstuit is meer glanzend blauw. De vogel op de foto is nog niet geheel op kleur, ook deze vogel bezit gele borstprongveertjes.

Het vrouwtje is meer bruinolijfgroen. Jonge vogels lijken op het vrouwtje. De totale lengte is 10 cm.

Geluid;

De Geelborstnectarvogel heeft een korte melodieuze zang wat bestaat uit een kabbelend gekwetter en gefluit zoals:

"chewip - chewip -ti-ti- ti-ti -ti".

Tijdens de baltsvlucht laat hij een drietoonig "tsiu-tse-tse" horen. De alarmroep klinkt als een scherp "cheer-cheer". De zang van de *Mediocris* lijkt op dat van grasmussen, de scherpe heidere

roep; "tssp-tssp-tssp", laat hij herhaaldelijk horen.

Preuss's heeft ongeveer hetzelfde geluid als *Mediocris*.

Voeding;

De voeding van gencemde nectarvogels bestaat uit vele soorten nectar uit diverse bloemen zoals van de; *Leonotis*, *Protea*, *Erythrina*, *Kniphofia* en diverse soorten mistletoe.

Verder veroveren zij vele soorten insecten en spinnen.

Tekst: G.M. Essenberg
Foto's: Horst Bielfeld.

Balts;

Al zingend en baltsend lokken de mannetjes hun vrouwtjes, hierbij laten zij uitdagend hun felgekleurde gele of oranje pronkborstveertjes zien. Vaak gebeurt dit hoog in de struiken of in kleine boompjes. Soms worden ook baltsvluchten ten toon gesteld.

Jonge mannen worden op afstand gehouden, want ieder heeft zijn eigen territorium.

Nestbouw en eieren;

Voornamelijk van augustus tot november in Zimbabwe en in april tot november in Mozambique broeden de Geelbuiknectarvogels. Zij maken samen hun nest dat bestaat uit diverse soorten grassen, zachte twijgen, en dode bladeren. Hierbij maken zij ook gebruik van spinrag.

De hoogte van het nest wordt 12-13 cm met een breedte van 6,4 cm. Het is een overkoepeld hangend nest waarin de opening aan de zijkant is gemaakt, het invleggat is ongeveer 2,5 cm.

Het nest wordt op een hoogte van 1-2 m boven de grond gemaakt soms zelfs tot 3 m. Beide vogels bouwen dit nest in een tijd van 14-21 dagen.

Er worden 2 eieren gelegd, witcrème tot grijswit van kleur. De eieren bevatten over het geheel veel donkerbruine stippen.

De broedtijd is 13 dagen. Beide ouders zorgen voor de opfok van de jongen, zij worden grootgebracht met vele insecten en spinnen.

Op een leeftijd van 15 tot 18 dagen vliegen de jongen uit.

Het nest van de Preuss's nectarvogels is hoog boven de grond. Ook dit nest wordt gebouwd van diverse grassen, mossen e.d., wederom een hangnest met aan de zijkant de opening. Er worden 2 eieren gelegd, die lichtblauw van kleur en van donkere sepakleurige stippen en vlekjes voorzien zijn. De afmetingen van deze eieren zijn 15x12 mm. De broedtijd is van augustus tot februari. Verdere broedgegevens zijn niet bekend van deze vogels.

De Oosterse dubbele halsbandnectarvogel maakt een bolvormig nest met de opening naar de top. Het bestaat uit diverse mossen, grassen en worteldelen, het wordt van binnen warm afgezet met plantaardige delen.

Het nest wordt geplaatst hoog boven de grond in een heester, braamstruik of boom.

Er worden twee groenwitte eieren voorzien van grijsbruine en purperbruine stippen gelegd. De afmetingen hiervan zijn 61,5 x 11,5 mm.

De broedtijd is van mei tot december, dit is echter per streek en ondersoort verschillend.

Verdere broedgegevens zijn niet bekend.

Epiloog van deze aflevering;

Als u dit artikel goed leest dan kan u tussen de regels coorlezen wat deze vogels eten. Het zijn echte nectarvogels, die ook in gevangenschap moeten kunnen beschikken over een prima nectarvoer en een rijke variatie aan insecten, spinnen en fruitvliegjes. Wie meldt eens een fokresultaat van deze vogels?

We wachten maar af.

Literatuur;

A complete checklist of the Birds of the World,

Howard & Moore - 1980.

Roberts Birds of Southern Africa,

Gordon Lindsay MacLean - 1985.

African Handboek of Birds - series 1 -

Eastern and Northern Eastern Africa.

-series 2 - Southern Third of Africa.

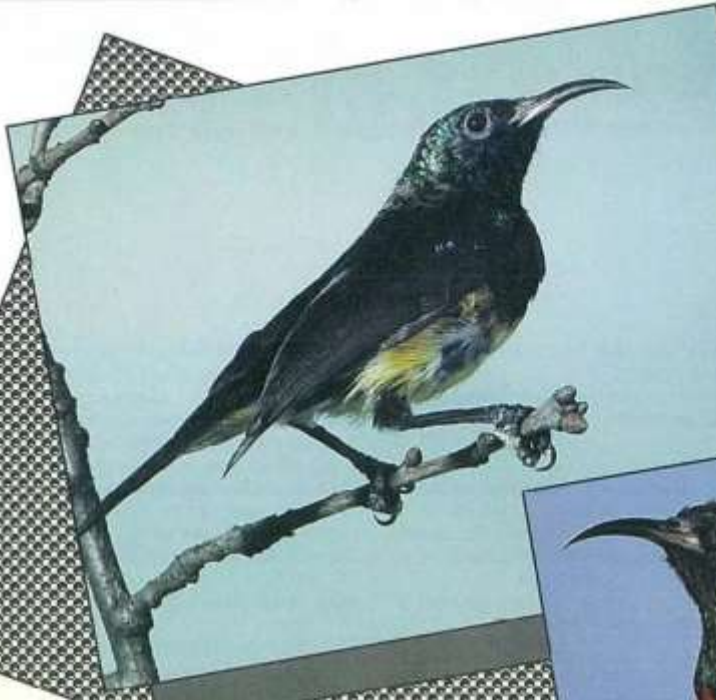
beiden Vol; 2 - Series I van 1960, series

2 van 1963. beiden van Pread and

Grant.

Sunbirds of Southern Africa,

C.J. Skead - 1967.

Nectarinia venusta, Geelbuik nectarvogels

Nectarinia preussi, Preuss's nectarvogel

Nectarinia mediocris, Oosterse dubbele halsband nectarvogel

use!

De

Een staaltje grasparkieten

In de standaard staat over de **geelmasker-ino**:

Masker:
Mag dieper geel zijn dan de lichaamskleur.

Wangvlekken:
Zilver-wit.

Keelstippen:
Ontbreken.

Ogen:
Helder rood met een witte ring om de oogiris.

Neusdop:
Bij de man rose met een blauwe waas, bij de pop van hoornkleurig tot bruin.

Algehele lichaamskleur:
Wit-overgoten-geel over het gehele lichaam.

Vleugeldek:
Gelijk aan lichaamskleur, zonder tekening.

Primaire slag- en staartpennen:
Liefst geel overgoten.

Geelmasker (witte) Zwartoog.

Gelijk aan de geelmasker ino met uitzondering van de oogkleur. De oogkleur van de geelmasker zwartoog is gelijk aan de oogkleur van de vogels uit de normaalserie, tenzij voor de kweek van de geelmasker zwartoog, recessief bont wordt gebruikt, dan kan een witte oogkleur ontstaan die varieert van donker tot diep pruimrood, zonder witte ring om de iris.

Keurtechnische aanwijzingen.
Deze variëteit is de combinatie van de

albino met de geelmaskerfactor 2. De overgoten gele waas is afhankelijk van de carotenoïde verdringingsfactor. Bij de geelmasker 1o gebruiken we de zwakste verdringingsfactor. Zouden we de geelmasker 1 gebruiken dan krijgen we albino's met alleen gele maskers en secundaire staartpenen, deze zijn niet gevraagd. We eisen een zo egaal mogelijk over het gehele vederpak verspreide gele waas.

Fouten zijn:
Vuil, vogels met tekening, hoe zwak dan ook.
Een duidelijk te diep geel masker t.o.v. de lichaamskleur.

In de keurtechnische aanwijzingen wordt nog uitgegaan van alleen de geelmasker 2 mutatie bij de 1o's. Sinds begin 1989 echter zijn er ook aparte standaard-eisen verschenen van de combinatie geelmasker 1 met 1o, die daarmee dan ook officieel in het vraagprogramma wordt opgenomen. In dit artikel beperk ik me echter tot de verschijningsvorm met de geelmasker 2 mutatie waarbij de fletse gele kleur over het hele lichaam zichtbaar is. Deze kleurslag heeft onder meerdere benamingen bekend gestaan. Crème-1o en citroenalbino zijn inmiddels in gebruik geraakte kleuraanduidingen, de kleur leek eigenlijk niet op crème en de meeste citroenen zien er ook aanzienlijk geler uit dan de tint die we voor ogen hebben bij de geelmasker 1o's. Vandaar de keuze voor een benaming

waarbij de combinatie van mutaties genoemd wordt die het uiterlijk voor de vogel bepalen.

Het is misschien goed om in het kader van dit schrijven een hardnekkig bestaand misverstand uit de weg te ruimen als zou deze vogel het resultaat zijn van een kruising tussen een albino en een lutino. Men gaat er dan vanuit dat de paring tussen een vogel met normaal geelbezit en één zonder geelbezit jongen oplevert die er qua kleur ongeveer tussen beide ouders uitkomen. Dit is niet juist, er hebben zich t.a.v. het bezit aan gele kleurstof mutaties voorgedaan die zorgdragen voor een min of meer vaste afname van deze stof.

Er kan sprake zijn van:
- een normaal geelbezit, zoals bij lutino's het geval is.
- een gereduceerd geelbezit zoals het geval is bij geelmasker 2 1o's.
- een sterk gereduceerd geelbezit in het geval van geelmasker 1 1o's.

Of om met weerman Erwin Kroll te spreken:
- gedurende het hele etmaal zware neerslag.
- over ons hele land een aanhoudende motregen.
- hier en daar een lichte bui.

Om uiteindelijk een goede gele kleur te krijgen zonder groene aanslag is het aan te bevelen om in te kruisen met grijze vogels in plaats van blauwer.

Ook moet er worden omgezien naar vogels met een goede hoeveelheid gele kleurstof zodat de geelmasker 1o's niet te bleek worden.

De kleurslag is op onze shows geen alledaagse verschijning. Toch zijn er in ons land liefhebbers die zich speciaal op deze kleurslag toe willen leggen. Het resultaat van deze inspanning is op de afbeelding te zien, deze vogel was op de laatste landelijke show van de P.S.C. in Veerendaal te bewonderen. Een pop met goede lichamelijke eigenschappen, een goede front in de kop, een goede brede nek en een behoorlijke lengte in het lichaam. De kleur kan nog wel wat geler maar de vogel was voor dit plaatje speciaal uit de broedkool gehaald en daar had ze andere zorgen aan haar hoofd (of zeg je dat alleen bij paarden) dan een mooi strak verkleed.

Tekst: Arie Versluis
Foto: Gerard Horst

Welk is de meest voorkomende vogel ter wereld, althans in de natuur?

Deze vraag werd aan een cultureel vogelmagazine gesteld, nagegaan en vervolgens het vermoeden geopperd dat dat wel eens de GRAUWE PIJLSTORMVOGEL (*Puffinus griseus*) zou kunnen zijn, die aan de kusten van de Zuid Pacific en Zuid Atlantic in onvoorstelbare hoeveelheden broedt, bij gelegenheid ook naar Europa komt, en eveneens reeds meermaals in de Noordzee aangetroffen werd. De alleraatste schattingen, die minstens een miljard van deze vogels aangeven, worden echter door de Zwartmasker Roodbekwever (*Quelea Quelea*) uit

Zuidelijk Afrika veroverd. Daarom noemt men hen dan ook de gevederde hooischrik van Afrika. Twintig jaar geleden schatte men op een symposium van experts ter zake hun aantal rond de 100 miljard, en sinds die periode zijn door ontbossing de graanvlakten toegelaten en dus niet in het minst de Zwartmasker Roodbekwevers die van granen leven. Ze voeden zich hoofdzakelijk met het steppengras van de savannen, doch de oor de laatste jaren voortschrijdende beplanting beroofde de vogels van hun natuurlijke voedingsbronnen.

In 1985 werden er in het gebied van Zimbabwe 120 miljoen wevers met vuur en springstof vernietigd, om de oogst te beschermen. Daardoor werden in dat land minder dan de helft van de daar levende zwartmasker roodbekwevers gedood. Wij moeten daar vanuitgaan dat dit slechts 6% van de populatie is die in 22 andere landen van Zuid Afrika leven. Alles samen worden deze vogels momenteel op 4 miljard geschat.

Kweken met baardvogels

Baardvogels behoren tot de orde van de spechten waarin o.a. ook de toekans zijn opgenomen.

Ze hebben een gedrongen lichaam en een grote snavel. De meesten zijn bont en daardoor prachtig om te zien. Ze danken hun naam aan de borstelachtige haren, die zich aan de basis van de snavel bevinden.

Alvorens mijn kweek met de halsbandbaardvogels te beschrijven, allereerst enkele algemene gegevens die ik in de loop der jaren over een aantal soorten verzameld heb. Om achteraf teleurstelling te voorkomen zijn m.i. een paar vingervijzingen hier wel op zijn plaats. Allereerst valt het, ondanks een vermeende goede verzorging, niet mee om de baardvogels jarenlang in goede gezondheid te houden. Ofschoon sommige auteurs weinig moeite hebben (op papier althans) met de verzorging, valt dit in de praktijk naar mijn bescheiden mening toch wel heel wat moeilijker uit.

Als men deze vogels wil gaan houden, moet men met teleurstellingen rekening houden.

Er zijn soorten bij die een hinderlijke zang (!) voortbrengen, hetgeen burengerucht niet uitsluit.

Verder zijn er maar enkele soorten waarvan het geslacht met zekerheid kan worden vastgesteld.

Wanneer men met baardvogels wil kweken, verdragen ze geen andere vogels in dezelfde volière en zelfs de zich in een aangrenzende volière bevindende andere soorten baardvogels kunnen ze zodanig beschadigen dat deze laatsten eraan bezwijken zoals ondergetekende tot zijn spijt heeft moeten ervaren. Wanneer men al deze problemen voor lief neemt, staat niets meer in de weg om deze toch geweldig interessante vogels te houden.

Ofschoon baardvogels als zeer agressief worden aangeduid in de meeste literatuur, valt dit over het algemeen in de praktijk wel mee.

Men mag natuurlijk geen kleine vogels erbij houden, en ook is het beter de soorten die in holen broeden of slapen gescheiden te houden van de anderen. Willen ze hun dagelijkse portie levend voer binnen krijgen, dan moet men met het bijplaatsen van andere vogels erg goed oppassen. Spreeuwen, nachtegalen e.d. zijn er zo snel bij dat de

baardvogels geen enkele kans hebben om nog wat van dit lekkers naar binnen te krijgen. Oude baardvogels ringen is uit den boze, want ze trekken zolang aan de ring tot ofwel de ring ofwel het pootje het begeeft.

Het voedsel bestaat o.a. uit fruit: appels, bananen; sinaasappelen, bessen, verder gemalen wortelen, gekookte rijst, geweekte rozijnen en mager vlees. Dit alles kan bestrooid worden met druivesuiker en/of vitaminen en verder vermengd worden met universeelvoer. Het fruit moet in kleine stukjes gesneden worden, zodat het universeel eraan blijft kleven.

Dagelijks tien tot twintig meelwormen, naar gelang de grootte en de soort van de vogels, completeren het dieet. Vuurdoorn en lijsterbessen worden graag genomen en, mits men ze ingevroren kan bewaren, kan men hierover het hele jaar beschikken.

Bladeren van de wilde hop en azalea worden ook genomen en vooral de hop is erg in trek. Verder knoppen van de wilg, terwijl van de weigelia zowel blad, knop en ook de bloem wordt genomen.

Ook bloemen van de brem zijn een geliefkoosd voedsel voor deze vogels. Honingwater is voor alle spechtachtigen een lekkernij en voor een goede gezondheid ook erg waardevol. Bij mij nemen spechten en baardvogels het graag en de arrasari's zijn er als eersten bij om ervan te snoepen.

Incien men met baardvogels wil broeden moeten ze liefst als paartje in een aparte volière worden ondergebracht en er moet veel variatie in het voedsel worden gegeven. Ofschoon veel vruchten worden genomen, moeten ze beslist ook levend voer ter beschikking hebben.

Het feit dat er nog maar enkele soorten baardvogels in volières hebben gebroed is m.i. veelal te wijten aan een niet aan de behoeften van deze vogels ingerichte volière. Vooral ook de verzorging is er belangrijk. De soorten waarvan ik koppels in de volière heb gehad zijn ook aan broeden toegekomen.

Het ging hierbij o.a. over de druppelvlek- en de roodborst baardvogel.

Van de laatste soort heb ik twee jaar na

elkaar jongen gehad. Door een exemplaar van dezelfde soort werd een vogel via het gaas van de aangrenzende volière zo toegetakeld dat deze de volgende dag aan zijn verwondingen overleed.

Weer een ervaring rijker, maar eigen kweek roodborsten zat er niet meer in. Met kunst- en vliegwerk heb ik de overblijvende twee nog aan elkaar proberen te wennen, maar wat ik ook probeerde, het baatte niet.

Ook soorten uit een ander geslacht blijven elkaar tegen het gaas aan bevechten met alle risico's van dien.

Een eerste voorwaarde voor het broeden is de aanwezigheid van een halfvermolmde of niet al te harde boomstam. Door deze boomstam worden de vogels geprikkeld tot het maken van een nest en in aansluiting daarop tot het broeden. Baardvogels leggen hun nestkamers meestal in vermolmde of niet te harde boomstammen aan, net als spechten hakken of bijten ze hun nestholten uit, dit naargelang de soort. De gang is zo nauw dat de vogel zich erdoor moet wringen om zo tot de nestkamer te kunnen komen. Deze diert overigens buiten de broedtijd als slaapplek.

Er wordt wel eens beweerd dat ze instinkmatig weten dat de boom van binnen hol is, maar ik geloof dat iedere plek die hun geschikt lijkt, wordt betimmerd totdat ze een geschikte plaats hebben om hun eieren in te leggen. Buiten de voornoemde boomstam is ook de begroeiing erg belangrijk. Verschillende planten leveren voedingsbestanddelen op en zorgen zo voor een welkome en vooral gezonde afwisseling op het normale volière dieet. Ook zorgen planten en bloemen voor insecten die erop afkomen.

Dan nu iets over de kweek van de **halsbandbaardvogels (Lybius torquatus)**. Het is een bonte vogel van 19 cm groot. De kop en keel zijn rood, de achterkop, nek en de band over de borst zijn diepglanzend zwart. De slagpennen en de staart hebben gele zomen, zodat een streepjesteekening ontstaat.

De onderzijde is bleekgeel, de poten zijn grijs en de snavel is zwart.

Ze zingen in duetvorm: mannetje en wijfje brengen afwisselen zo goed op

usel

De

Foto's: C. Scholtz/ v.d. Hooven

elkaar afgestemde roepen voort dat men zonder meer de indruk krijgt dat er maar één vogel aan het zingen is.

Dit zingen gebeurt het hele jaar door, zij het in het broedseizoen wat meer. Tijdens de zang zitten ze naast elkaar opgewonden met de staart te wippen, terwijl ze zich luid roepend helemaal uittrekken.

Na de winter verwarmd op zolder te hebben doorgebracht, worden ze begin mei in de buitenvolière gelaten. Deze is drie bij acht meter en is behalve van veel groen, ook voorzien van een knotwilg, die gedeeltelijk vermolmd is. De knotwilg heeft een omtrek van drie meter en is meer dan twee meter hoog. Al gauw maakten beide vogels hier galen in.

De eerste centimeters zijn de moeilijkste. Ze slaan zich vast en trekken dan het hout los.

Wanneer ze wat verder in het hout gewerkt zijn, nemen ze de snavel vol met spaanders en schudden die een eindje van het nest vandaan leeg, zodat ze de nestplaats niet verraden.

Op verschillende plaatsen werden holtes gemaakt. De plaats waarvan ik dacht dat ze hier hun definitieve keus gemaakt hadden, bleek niet de juiste. Nadat ze door een vijf centimeter dikke wand waren, kwamen ze in een grote holte. Met moeilijk passen en meten heb ik een broedbak zo vastgemaakt dat de ingang daar lag, waar ze ongeveer door de wand zouden moeten komen. De opzet slaagde, maar behalve het af en toe inwendig bezichtigen van de broedblok, deden de vogels verder niets.

Inmiddels waren ze weer op een andere plaats bezig. Ditmaal aan de achterkant en toen kon ik niet meer goed volgen wat er ging gebeuren. Daar ik na enige dagen telkens een vogel mist, mocht ik aannemen dat er gebroed werd. Nadat ik met veel observatie had ontdekt in welk hol ze eigenlijk zaten, heb ik vanaf ongeveer de tiende dag, telkens als de vogels even allebei uit het nest waren, mijn oor tegen het invlieggaat gehouden. Dit had ik eerder bij de roodborstbaardvogels ook gedaan, daar dit de enige manier was om te weten of er jongen waren.

Als voorzorgsmaatregel had ik wel de hoeveelheid meelwormen opgevoerd.

Op 14 oktober hoorde ik een geluid dat mij als muziek in de oren klonk. Eindelijk jonge baardvogels, maar wat nu?

Er was al sprake van nachtvorst. Het heeft me heel wat hoofdbrekens gekost om te beslissen wat er moest gebeuren.

Ofwel laten zitten ofwel op een of andere manier uit het hol halen en proberen

ze zelf groot te brengen.

Omdat ik bang was dat het ouderpaar door de kou iets kon overkomen, heb ik dan in overleg met mijn vrouw voor het laatste gekozen. Na met een gewichtje aan een touw gepeild te hebben hoe diep de jongen zaten, heb ik enige centimeters daarboven een gat geboord. Hierna werd de zaak voorzichtig

Tandsnavelbaardvogel, *Lybius bidentatus*

Vieuillots baardvogel, *Lybius vieuilloti*

baarde baardvogel, *Lybius dubius*

en met een houtbetel uitgehakt tot de opening groot genoeg was om met mijn vingers de jongen eruit te nemen.

Ofschoon ik wist dat baardvogels een erg langzame ontwikkeling hebben, viel het me toch tegen dat de jongen na tien dagen nog zo klein en volledig naakt waren. De drie jongen werden naar binnen gehaald en door mijn vrouw en mij van 's morgens zes tot 's avonds acht uur elk uur gevoerd.

Het voedsel bestond uit geweekte beschuiten rozijnen, meelwormen, hart, bananen, miereneieren, claus bruin en eigen kweek sprinkhanen.

Op de 18e dag waren de baardharen al goed te zien.

Alles leek goed te gaan, maar ondanks alle moeite waren ze alle drie enkele dagen later dood.

Even heb ik het dan moeilijk maar al gauw is bij mij weer de overtuiging aanwezig dat het volgende seizoen beter zal zijn.

oysel

De /

Nadat gebleken was dat de vogels meer koude verdragen konden dan over het algemeen wordt aangenomen, heb ik ze begin april 1981 weer in dezelfde volière gebracht. Voordien hadden ze verwarmd op 18°C de winter doorgebracht. Ze begonnen dadelijk de holte weer te onderzoeken en hadden het meteen naar hun zin.

Ook werd de nacht weer in het hol doorgebracht. In de tweede helft van april mis ik regelmatig een der vogels. Na gewacht te hebben tot beide vogels even van het nest waren, heb ik gauw controle gehouden. Zonder enige molm, lagen 3 witte eieren op de bodem.

Het gat had ik met een brede leren band die aan iedere kant voorzien was van elastiek zo goed mogelijk dichtgemaakt. Het kwam me nu goed van pas voor controle en straks eventueel voor het ringen. Het leer zat door de elastiek strak tegen het gat en het bleek de vogels geen enkele moeite te kosten om dit, voor hun vreemde ding, te accepteren.

Steeds als beide vogels uit het hol waren, heb ik geluisterd of gecontroleerd. De gang is nauw en loopt eerst naar achteren en dan loodrecht naar beneden waar hij uitmondt in een verbrede nestkamer. De ingang is maar 3,5 x 4 cm.

Vanaf de bovenkant van het invleggat tot onderkant nest is dertig centimeter. De broedkamer bevat geen nestmateriaal, ook geen molm.

De eieren worden overdag afwisselend door beide partners bebroed. Ze wisselen elkaar veelvuldig af, soms om het kwartier. Of 's nachts het mannetje of het wijfje op de eieren zat, kon ik niet vaststellen omdat beide vogels de nacht in de holte doorbrengen.

Op donderdag 7 mei hoorde ik een zwak gepiep en na controle op vrijdag d.a.v. bleken alle drie de eieren uitgekomen te zijn.

De jongen waren uitgerust met eeltkussentjes onder de hielen. Na de koude dagen en de nachten, zelfs tot vijf graden onder nul, was het nu prachtig weer en dus leedte volop de hoop dat het dit keer zou lukken om baardvogels te kweken.

Ondanks de niet zo sterke vlucht van baardvogels werden tientallen vliegen-

de insecten gevangen, o.a. bijen, wespen, bromvliegen enz.

Zij stonden de eerste dagen op het menu van de jongen. Vaak hingen hun ouders af tegen het gaas, voordat het vliegend spul er was en voordat het hapje goed en wel de volière binnen was, hadden ze het al te pakken. Ze schudden met de bek heen en weer en lieten zo de insecten ook heen en weer gaan en slikten ze dan door.

De vogels voeren uit de krop. Ik heb me in al die jaren dat ik vruchten- en insecten etende vogels houd, nooit gerealiseerd dat er zoveel vliegende insecten in de volière komen.

Wel speelt hier de aanplanting natuurlijk een belangrijke rol.

Pas na een dag of vier werden er ook meelwormen gevoerd. Gezien de zeer langzame ontwikkeling kon ik met ringen wachten tot de tiende dag.

Het was een karweitje waar ik erg tegen opgezien heb, daar al eerder, met het ringen van een druppelvlekbaardvogel de dood van de vogel als gevolg had. De ringen van 4,5 mm werden met een stukje ventielslang vleeskleurig gemaakt. De vogels hadden er schijnbaar minder moeite mee dan ik, want alles verliep verder probleemloos.

Na een week werd in melk geweekte beschuit gevoerd bestrooid met druivesuiker. Daar de vogels uit de krop voeren, kan ik niet met zekerheid zeggen of er uit het normale voedsel aan de jongen gevoerd werd en wat.

Op een dag zag ik de ouders vaak tegen de knotwilg vliegen, waar ze iets wegpijken, en terug op hun zitstok werd er wat geknabbeld en aan de jongen gevoerd.

Na inspectie bleken er honderden mieren in de molm te zitten, waaronder ook gevleugelde.

Hiervan werd dankbaar gebruik gemaakt en als extra aan de jongen gegeven. Enige dagen daarna waren de mieren plotseling verdwenen.

Er werd nu ook af en toe uit de snavel gevoerd zonder voorbereiding.

Na 3 weken waren de oogjes open, terwijl bij de meeste vogels de jongen dan al uit het nest komen.

Het nest bleef volkomen zuiver en omdat ik de ouders nooit met uitwerpselen naar buiten heb zien komen, worden

deze naar alle waarschijnlijkheid opgegeten. Precies vijf weken oud, verlieten de jongen af en toe de holte maar bleven de eerste dagen toch nog voornamelijk in het nest.

's Avonds sliep het viertal samen in het nest.

Een koppel toerako's, dat het verblijf met hen deelde, werd naarmate de jongen ouder werden, niet meer geduld.

De ouders vlogen op hen toe zodat ze omhoog moesten springen om niet van de zitplaats te worden gevlogen.

De jongen waren na het uitvliegen valier van kleur en waar de oudervogels rood zijn, waren de jongen nog zwart.

Aldus schreef de heer Th. Lammers, Cranendonkiaan 27 in Budel, in het januarinumnummer van de jaargang 1982.

Op verzoek hebben wij dit artikel nog weer eens herhaald, mede met het oog op het feit dat er de laatste tijd weer wat baardvogels zijn geïmporteerd, waarmee serieus wordt getracht om die tot broeden te brengen.

Afgebeeld zijn drie soorten van het geslacht *Lybius*, te weten:

Tandsnavel baardvogel, *Lybius bidentatus*, 4 rassen, lengte 23 cm.

Gebaarde baardvogel, *Lybius dubius*, geen ondersoorten, lengte 25 cm en **Vieüllots baardvogel, *Lybius vieuilloti***, 3 rassen, lengte 16 cm.

Alle drie de soorten komen met de ondersoorten voor in West Afrika waar het bewoners zijn van bosachtige gebieden. Bij voorkeur houden ze zich op aan de randen van de oerwouden waar ze paarsgewijs of in kleine groepjes leven. Ze komen ook voor in de met doornige struiken begroeide steppen. Helaas hebben wij geen afbeelding van de Halsband baardvogel, waarover Lammers schrijft. Deze soort komt voor in West en Zuid Afrika en wel in 7 rassen. Hun lengte is 20 cm.

Volière van de maand

Toen in 1984 de nieuwbouwplannen voor het verzorgingstehuis "Franciscushof" te Lieshout werden afgerond, leek het de leden van onze vereniging een goed idee om de toekomstige bewoners een volière kado te doen.

Dit voornemen werd door het stichtingsbestuur zeer gewaardeerd. Onze vereniging stelde de positieve baten van onze onderlinge tentconstelling in 1984 voor de bouw van deze volière beschikbaar.

De architect van het verzorgingstehuis was bereid om hiervoor een schetsontwerp te maken, maar dit plan bleek "vogeltechnisch" en financieel niet haalbaar.

Er werd binnen onze vereniging een bouwcommissie samengesteld die met een aangepast plan zou komen en zorg zou dragen voor de realisering van dit plan.

Het bouwplan van deze commissie werd door het stichtingsbestuur geschikt bevonden en ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeente met het verzoek een bouwvergunning te verlenen.

De hoo/dopzet is een zeshoekige grondvorm, een houten opbouw afgedekt met een tentdak.

Als meest geschikte plaats werd het grasveldje tussen het verzorgingstehuis en de aanleunwoningen gevonden, zodat alle bewoners zicht op de volière hebben.

Pas in het voorjaar van 1988 konden de plannen worden gerealiseerd. De houten onderdelen bestaande uit houten staanders van 50 x 70 mm., een dicht schot van rabatdelen waarin de deur zit, en het tentdak, werden in een werkplaats van te voren pasgemaakt en gegrond.

Nu kon met de eigenlijke bouw worden begonnen.

De fundering bestaat uit een gewapende betonplaat met vorstribben die in het werk werd gestort.

Voor de stabiliteit werd een 4,5 m lange straatlantaarnpaal met ankers in het midden van de vloerplaat gestort.

Op de vloerplaat werden 4 lagen metselwerk gemetseld waarop de houten opbouw werd geplaatst.

Het dak werd belegd met bitumen singles en bekroond met een windwijzer, uiteraard met vogelmotief.

Nu konden de wanden met gaas worden gespannen.

Nadat alles netjes was afgelakt, werden langs de houten wand 2 wanden met plexiglas winddicht gemaakt.

De voedertafel, zitstokken e.d. werden aangebracht en om ontsnappen van vogels te voorkomen, een tweede gazen deur.

De volière werd bevolkt met verschillende zangvogels die door de leden van onze vereniging beschikbaar werden gesteld.

De feestelijke sleuteloverdracht vond plaats op woensdag 06-07-1988.

Onze voorzitter overhandigde namens onze vereniging de sleutel aan de Dhr. van Osch, lid van het stichtingsbestuur. Na deze officiële overdracht, waar alle leden van onze vereniging, de bewoners en personeel van Franciscushof

aanwezig waren, volgde een gezellig samenzijn in de aula van het verzorgingstehuis, onder het genot van een drankje werd nog lang nagepraat over allerlei facetten van onze ontzettend boeiende hobby.

**Vogelvereniging
"de Natuurlijefhebber"
Lieshout/Mariahout**

Grootsnavelpapegaaien

Tanygnathus megalorhynchus, Zwart-schouderpapegaai, 41 cm groot.

Tanygnathus lucionensis, Blauwschedel papegaai, 31 cm groot.

Het geslacht **Tanygnathus**, de grootsnavelpapegaaien, bestaat uit vijf soorten waarvan drie met een aantal ondersoorten. Allemaal komen ze voor op de tot de Filipijnen behorende eilanden met uitzondering van een enkele op Soemba en Celebes; Indonesië dus. Het zijn specifieke bewoners van de oerwouden waar ze leven van noten, zaden en vooral vruchten. Het voedsel houden ze o'wel in de linker ofwel in de rechtervoet vast, afhankelijk van de soort, en brengen dat naar de snavel. Broeden doen ze in holten van bomen en op een legsel van gemiddeld twee eieren; soms meer afhankelijk van de soort, wordt ongeveer 25 dagen gebreed. Als de jonge vogels 55-65 dagen oud zijn verlaten ze het nest. Er is relatief weinig van deze misschien wel daarom interessante papegaaien bekend. Dat is wellicht een gevolg van

Müllers papegaai 5 1/2 maand oud.

Tanygnathus sumatranus, Müllers papegaai, 34 cm groot.

hun toch verborgen levenswijze, de gebieden waar ze het meest voorkomen zijn vrij ontoegankelijk, alsook van het feit dat ze zeer zelden in Europa zijn ingevoerd.

Grootsnavelpapegaaien zijn zeer nauw verwant aan de veel meer bekende Edelpapegaaien, geslacht *Eclactus*. In de Duitse literatuur wordt wellicht om die reden voor de *Tanygnathus*-soorten ook de naam Edelpapegaai gebezigd.

In Vogelpark Walsrode bevinden zich enkele soorten maar ook **Loro Parque Tenerife** heeft ze in de collectie. **Rosemary Low**, die curator was van laatstgenoemd park, schreef ons dat twee soorten grootsnavelpapegaaien tot voortplanting zijn gekomen. Details werden (nog) niet verstrekt. Twee van de drie vogels zijn wel met de hand grootgebracht maar die zijn vanwege een te groot proteïnegehalte in het voedsel doodgegaan.

Wij hopen dat we terzijner tijd wat meer exacte gegevens over het broedgedrag van deze papegaaien kunnen verkrijgen. Vooruitlopend daarop brengen we alvast drie soorten in beeld zodat u toch al een idee kunt verkrijgen hoe deze vogels er uit zien.

Redactie

use!

De!

Wat lezers schrijven

Tefal

Toen ik op een zaterdagavond thuis kwam van mijn werk had mijn man in de oven een pizza gebakken, we konden direkt aan tafel. Vanwege begerig kattegevaar bivakkeerde in de slaapkamer op een kruik een kruising Jerdon-spreeuw/Kuifmania van een week oud. Hij was de enige overlevende van de vier nadat zijn ouders met voeren waren gestopt. Dus hadden wij de ouderrol overgenomen.

Vermoeiend maar erg leuk. Hij was eindelijk zover dat hij zelf sperde.

Ik haalde hem de huiskamer in waar hij dadelijk begon te piepen. Hij moest even geduld hebben, zijn voederuur was nog niet aangebroken dus aten we zelf even eerst. Tien minuten later had hij ineens geen honger meer, iets wat me al bevreesdde. Ik ruimde de tafel af en knipie het licht aan boven de kamer-volière met kleine tropen. Die hangt naast de tafel en tijdens het eten was ons niets opgevallen. Maar nu lagen er acht dode vogels en terwijl ik radeloos toekeek vielen de laatste twee, zwak naar adem happend, van hun stok.

Giftig voer, water, schoonmaakmiddel (de volièr had een dag tevoren een grote beurt gehad), alles gaat er door je hoofd. Kleine spreeuw snel naar de slaapkamer gebracht en naar de buitenvolières gerend. Daar was alles prima dus gif sloot ik uit daar ze hetzelfde voer kregen.

Dierenarts gebeld die dezelfde vragen stelde, nog verf, planten, drooggekookte tefalpannen noemde. Het raadsel bleef. Met een schoenendoos vol dode vogels erheen waar sectie zou worden verricht en wat vogels zouden naar Utrecht worden gezonden.

Thuisgekomen uitgebreid aan de oven geroken in verband met een eventueel gaslek. Niets aan de hand. Maar onderin stond een mee-verwarme -vergeten- taartvorm; van Tefal, jawel!

De dierenarts vertelde dat dit, droog verwarmd, zulk giftig gas afscheidt dat zelfs papegaaien op een zolder sterven tijdens gourmetten in de huiskamer, twee verdiepingen lager.

De ondingen moeten ook bij normaal gebruik regelmatig worden vervangen. De jonge spreeuw die ik met kunst en vliegwerk in leven had gehouden en waaraan ik daardoor nogal gehecht was, stierf een uur later dan de rest.

U begrijpt dat alle pannen die met Teflon zijn bekleed onmiddellijk in de vuilnisbak zijn verdwenen.

Ook voor tafelgrills en anti-aanbakovens dient te worden gewaarschuwd. Misschien dat ik door dit relaas een ander veel verdriet en woede kan besparen.

Veronica Stoll-Garrel

Bloedmijt ondanks alle voorzorgen!!!

Sinds 1981 kweek ik met harzerzangkanaries. In 1982 kreeg ik te maken met een besmetting met bloedmijt in de broedhokken en daardoor mislukte voor het grootste gedeelte mijn tweede kweekronde. Dat nooit meer, dacht ik en heb toen alle literatuur over het vermijden van dit soort besmettingen bestudeerd die ik te pakken kon krijgen. Resumerend algemeen advies: Voor het begin van de kweek, kooien, broedbakjes en stokken ter desinfectie en preventie behandelen (=bespuiten), inclusief nestmateriaal, met U2 of een ander daartoe geëigend middel, en een Vapona bus in de kweekruimte hangen. Ieder jaar een verse (na deze eerst een uurtje in de buitenlucht van de ergste geur ontdaan te hebben).

Dit werkte perfect tot dit jaar, 1989. In al die tussenliggende jaren geen bloedmijt meer gezien.

Vorig kweekseizoen had ik een aantal van mijn houten zelf gemaakte broedkooien vervangen door geplastificeerde van een bekend merk. Dit jaar had ik nog wat van deze nieuwe kooien gekocht. Ze bevallen prima, makkelijk schoon te houden, weinig onderhoud etc etc. Bovendien wil ik als vogelkweker ook wel eens wat nieuws en streef ik ieder jaar naar grotere perfectie en professionalisme, hetwelk weerspiegeld wordt in steeds goede kweekresultaten en veel plezier.

Begin 1989; Voor de kweek had ik in totaal 15 geplastificeerde kooien en 6 oude houten.

Desinfectie en kweekvoorbereiding precies als anders.

Eerste ronde geen probleem, prima resultaten: een HOERA-stemming! Echter de tweede rond, dode, bleke jongen; dood al na een paar levensdagen. Ik dacht dat kan gebeuren, niet getreurd verder gaan. De volgende week weer een paar dode jongen en een oude pop. Helaas had ik net die week weinig tijd door drukke werkzaamheden en heb me wat de vogels betreft

beperkt tot water geven en voeren. Tot ik op een zaterdag, bij uitvoerige inspektie na weer een paar dode jongen, want het bleek nu een algemeen probleem te worden, me een ongeluk schrok. Op klaarlichte dag marcheerde er kolonnes bloedmijten in een nest en over de plastic wanden, vermoedelijk van kooi naar kooi, van jong naar jong want er bleek bloedmijt in vele nesten te zijn.

Echter, alleen in de nieuwe geplastificeerde, niet in de oude houten kooien. De schade was groot, slechts drie jongen uit de tweede ronde, weg enthousiasme voor dit jaar en door de vroege schoolvakantie werd een derde ronde, nog afgezien van de konditie van de getroffen poppen, onmogelijk.

Met birdspray en een nieuwe vapona box getracht de mijten dood te krijgen, wat goed lukte maar niet helemaal. Meerdere spraybeurten nodig gehad, hetgeen jonge harzers letterlijk de adem benam.

Wat is nu de moeilijkheid:

De houten kooien absorberen via verf en hout het gespoten U2 goed. Het wordt opgenomen en is gedurende de broedtijd actief.

De nieuwe geplastificeerde kooien zijn niet goed te desinfecteren, U2 wordt niet geabsorbeerd; dood wel tijdelijk eventueel ongedierte maar is vlot uitgewerkt.

De houten nestbakjes had ik zeer grondig bevochtigd met U2. Een ionisator voor de lucht heb ik al jaren dus die kan geen effect hebben. Wel heb ik gebruikt, ter absolute stofvrijheid, een Moulinex luchtfilter. Het kweekvertrek is avenveel als in vorige jaren geventileerd.

Het was een "verse" vapona strip. Neemt een filter van "schuimplastic" als die in luchtfilters zit, de vapona geur op? Wordt de luchtconcentratie te laag. Kan door veel ventileren dwz open raam ook een te lage concentratie vapona lucht ontstaan waarvoor gewaakt moet worden? Hoe moet je geplastificeerde broedhokken gedurende langere tijd mijt vrij houden. Is het geplastificeerd zijn geen nadeel in deze?

Natuurlijk, het volgend broedjaar controleer ik weer intensief, nu ik weet wat er gebeuren kan. Mijn vogelvrienden zijn geschrokken van deze kleine ramp en de explosiesnelheid van mijt.

Weet iemand raad? Zijn er nieuwe technieken???

P. Post, Franeker

Over kleurkanaries.

Vroegtijdige rui voorkomen.

Op regelmatige tijden verwisselen onze kleurkanaries van veren, dat verschijnsel noemen wij rui en normaal verloopt dat probleemloos. Vangt de rui aan op een onregelmatige tijd, dan kan dat wel problemen geven.

Kanaries ruien normaal éénmaal per jaar, sommige andere vogelsoorten verwisselen per jaar twee keer van verenpakket.

Bij jonge kanaries zal de z.g. kleine rui, waarbij geen verwisseling van grote pennen plaatsvindt, aanvangen zodra ze enkele weken zelfstandig zijn. Bij overjarige vogels vangt de rui **normaal** aan **na de langste dag**. Na voltooide rui gaat de vogel zich tijdens een rustperiode, opmaken voor het nieuwe, dus volgende seizoen, de vogel heeft dan dus tevens een nieuw winterjasje.

Rui is geen ziekte, wel is dit een periode waarin veel krachten van de vogel worden geëist. Het is daarom niet overbodig in de ruiperiode wat extra aandacht te besteden aan goede voeding met daarin de juiste vitaminen, gebrek daaraan of tekortkomingen daarin zal nadelig van invloed zijn voor de opbouw van het nieuwe verenpakket.

Tijdens een gezonde rui heerst er een zeker evenwicht, de vogel zal in een bepaalde periode niet meer veren uitstoten dan er in diezelfde periode aan nieuwe veren bij komen.

Omdat de vogel tijdens de gehele ruiperiode niet volledig in de veren zit, is het belangrijk dat er een zo veel mogelijk konstante temperatuur heerst, vooral geen tocht.

Bij gezonde en goed in konditie zijnde vogels zal de rui vrijwel altijd probleemloos verlopen. Zoals gezegd geeft de rui eigenlijk aan, dat de vogel aan een geheel nieuwe periode begint. Het oude gehavende en versleten verenpak wordt afgelegd om plaats te maken voor een volledig nieuw en gezond verenpakket. Voor de kweker een periode om goed te observeren, kijken wij uit naar een goede kweek dan in deze tijd aantekeningen, welke vogels moeite hadden met de rui en ervoor zorgen dat deze t.z.t.

niet in een broedkooi terecht komen, niet bij u zelf en ook niet bij onze medekwekers.

Ruiproblemen wijzen immers op verminderde konditie, verzwakking, weinig weerstand of mogelijk zelfs ziekte. Garantie op volledig herstel is er natuurlijk niet en ook al is er ogenschijnlijk later weer een redelijke konditie opgebouwd, neem dan toch liever geen enkel risico.

Als wij tot zover zorgvuldig zijn geweest en uitsluitend met de meest vitale exemplaren verder gaan, moeten wij zorgen dat er geen of tenminste zo min mogelijk onregelmatigheden optreden die opnieuw rui **buiten** de normale periode veroorzaken. Rui in de eerste maanden van het nieuwe jaar komt regelmatig voor.

Deze vroegtijdige rui komt dan op een moment dat de kweker de vogel juist in de broedkooi wilde plaatsen of soms al daarin geplaatst had. Maar de ruiende vogel is ongeschikt voor de kweek.

Omdat na de eenmalige, eerste kleine rui, ook jaarlijks de grote pennen voor vervanging in aanmerking komen, worden deze nu dus ook uitgestoten. Dit gaat beurtelings te beginnen met de binnenste vleugelpennen. Na ongeveer zes weken is zo'n grote pen weer op volle lengte, dat wil natuurlijk niet zeggen dat de ruiperiode in zes weken voltooid is. De gehele rui periode zal ± drie maanden duren, soms iets korter maar in de meeste gevallen nog wel wat langer.

Een kanarieman zal meestal niet de gehele ruiperiode zijn zang staken,

voorgesteld dat de konditie goed is horen wij hem slechts 4 a 6 weken aanzienlijk minder dan normaal. Soms is er in deze periode nog een zwakke bevruchting mogelijk.

De eerste uitgestoten vleugelpen zal aan het oog van de ervaren kweker niet ontsnappen. Toch komt het in de praktijk vaker voor dan menigeen denkt, dat kanariemannen doordat ze in de rui zijn een zwakke bevruchting geven en dat de oorzaak, vroegtijdige rui, door de liefhebber niet of pas in een veel later stadium wordt opgemerkt. Zodra men bevruchting van een klein deel van het legsel merkt, is het niet overbodig om de oudervogels te controleren op mogelijk reeds ingetreden rui. Zoals u weet is dit door het spreiden van de vleugels meteen te zien.

Is de rui ingetreden op een moment dat de vogel al jongen heeft, dan zal het voeren aan de jongen vrijwel altijd sterk verminderen of mogelijk zelfs geheel stoppen. Zit in zo'n geval een koppel oudervogels samen die de jongen verzorgen, dan is de kans op een goede afloop nog wel aanwezig. Een nest jonge vogels met uitsluitend een ruiende moeder daarbij, geeft alle kans op mislukking omdat de jongen dan beslist veel te weinig voer krijgen.

Eerder hebben wij gezien, dat elke ruiperiode na de z.g. kleine rui, normaal aanvangt na de langste dag, dus zodra de dagen korter worden waardoor het aantal natuurlijke lichturen wordt verminderd.

In veel kweekruimten is het de kweker die het aantal lichturen kunstmatig regelt en onbewust wordt daarmee dikwijls onzorgvuldig omgesprongen.

Elke noemenswaardige **vermindering van het aantal lichturen** kan intrede van rui bevorderen. Veel vermindering van het aantal lichturen heeft vrijwel zeker rui tot gevolg.

Onbewuste onzorgvuldigheid kan optreden, als vogels tijdens tentoonstellingen of in de wintertijd worden aangekocht en worden overgeplaatst. Het aantal lichturen bij vorige en bij de nieuwe eigenaar zal vrijwel nooit gelijk zijn.

Proberen die verschillen op te vangen, anders is het risico duidelijk aanwezig dat er wat fout gaat.

Breng ook geen verandering aan in lichtsterkte en verplaats ook geen lichtpunten tijdens de kweek. Ook verplaatsing van vogels van b.v. de meest in het licht vallende kooi naar de donkerste kooi kan nadelige gevolgen hebben. Door dit alles komen vogels, die eerder in het volle kunstlicht zaten, in een meer donkere hoek terecht met grote kans op vroegtijdige rui, het is aan te raden lichtpunten te verplaatsen en verandering van lichtsterkte aan te brengen in de periode, dat er geen kunstlicht wordt gebruikt.

Als wij toch genoodzaakt zijn vogels te verplaatsen bij aanvang van de broedperiode, stel dan niet uitsluitend het aantal lichturen vast maar bedenk, dat b.v. 14 lichturen bij de vorige eigenaar, gesteld van s' morgens zes uur tot s'avonds acht uur, niet gelijk zijn aan eveneens 14 lichturen in de nieuwe situatie, b.v. van s'morgens vier uur tot s'avonds zes uur. Dit alles is niet zonder risico's op onregelmatigheden.

Ook zorgvuldig omspringen met vogels, die aan tentoonstellingen hebben deelgenomen en eventueel later nog als kweekvogel worden ingezet. Vroegtijdige rui kan het gevolg zijn, als een vogel na deelname aan tentoonstelling, thuis of bij een nieuwe eigenaar in een totaal andere situatie met aanzienlijk minder lichturen terecht komt dan op die tentoonstellingen het geval was. U begrijpt, dat de kans op problemen nog wordt vergroot als een vogel week in week uit naar verschillende tentoonstellingen wordt gezonden. Wekelijks ontstaat er voor die vogel daardoor vrijwel zeker een geheel andere situatie.

Zo kan zo'n vogel gedurende één week, hoog op een tentoonstellingsrek geplaatst, mogelijk precies onder een TL buis, één week later op de onderste rij geplaatst bij aanzienlijk mindere lichtsterkte en ver van het lichtpunt af zitten. Ook zulke onregelmatigheden kunnen vroegtijdige rui veroorzaken. Gevolg,

niet meteen voor de kweek inzetbaar. De liefhebber moet dan vaak veel later in het kweekseizoen met één kweekronde genoegen nemen.

Ook kunnen er in genoemde situaties aanzienlijke verschillen in temperatuur optreden. Deze kunnen uiteraard, zoals de meeste onregelmatigheden, de vogel in problemen brengen, echter voor het probleem van onregelmatige rui blijft de verminderde verlichtingstijd alsmede eventueel sterk verzwakte verlichting, de voornaamste oorzaak.

Recent zag ik, dat een liefhebber de TL buizen, in tegenstelling tot hetgeen wij meestal zien, verticaal voor de daar vier hoog gestapelde broedkooien had aangebracht. Daardoor was er geen noemenswaardig verschil in lichtsterkte tussen de onderste en de bovenste broedkooi, m.i. een gunstige situatie.

Als wij met het bovenstaande terdege rekening houden, zijn wij betreffende rui op een ongewerst tijdstip, zeker op de goede weg. Overigens mogen wij niet over het hoofd zien, dat overdoseringen en ondeskundig gebruik van medicamenten en bepaalde vitaminen, sterk uiteenlopende problemen kunnen veroorzaken. Mogelijk is in bepaalde gevallen onregelmatige rui één van die door ons zelf veroorzaakte problemen. In België voegt de vogelliefhebber wel een ringetje ui aan het drinkwater toe als de vogels van de tentoonstelling thuis komen. Dit zou, zo zegt men, gunstig van invloed zijn om rui problemen te voorkomen. Altijd het proberen waard. Succes.

A. van Eck.

Onze Harz

seel

Een oud gezegde gaf ons aan, een goed begin is het halve werk en dit geldt ook voor onze geliefde harzersport, die wij als hobby hebben gekozen en waar wij het gehele jaar zo'n beetje mee bezig zijn om te trachten steeds betere zangers te kweken om in de top mee te draaien. Daarom als eerste vereiste, dat men als serieuze liefhebber voor men begint te kweken, de groots mogelijke zorg besteedt aan de keuze van de kweekvogels. Van gezonde krachtige ouders kan men ook goede nakomelingen verwachten.

Tal van teleurstellingen steken jaarlijks de kop op in de kwekerijen. Veel wil dit voorkomen bij jonge liefhebbers, die soms net iets te kort schieten in de kennis van deze sport, het is niet alleen noodzakelijk, dat de vogels, welke men in de broedkooi plaatst gezond en flink zijn, maar ze moeten dit ook zijn geweest vanaf hun geboorte en zo mogelijk moeten ook hun ouders hieraan een steentje hebben bijgedragen. Vogels die moeilijk door de rui heen zijn gekomen en die veel in slechte conditie zijn geweest of door de ouders tijdens hun groei slecht zijn verzorgd, kunnen zeer zeker wel weer op verhaal komen en uiterlijk later toch blijken sterke vogels te zijn, maar bij de voortplanting echter zal de ondergane tegenspoed zich meestal doen gelden en aangeven tot ongenegenheid tot paren ook te vast broeden, zodat de eitjes niet op tijd gekeerd en gelucht worden zodat de jongen daarin voor de dag van uitkomen reeds gestorven zijn of de pop heeft voortijdig het nest verlaten. Slecht voeren is ook een euvel wat nog veel voorkomt tijdens de kweekperiode. Ook kan men te maken krijgen met het afsterven van de jongen in de eitjes of met veel onbevuchte eitjes, waar jaarlijks veel over geklaagd wordt en dan rijst de vraag, zijn er geen moeilijkheden geweest tijdens de paring. Dit alles vindt menigmaal zijn oorzaak in een innerlijk verzwakte constitutie, ontstaan

door een onvoorspoedige jeugd. Vooral jonge liefhebbers maken nogal eens de fout, dat zij bij het uitzoeken van hun fokmateriaal lang niet nauwkeurig genoeg te werk gaan. Ze willen vaak zo mogelijk veel jongen kweken, om naar hun mening meer kans van slagen te hebben op de komende wedstrijden. Om dit doel te bereiken worden daarvoor veel koppels ingezet om een massa vogels te kweken. Klikt het later niet, dan klagen ze hun nood bij andere liefhebbers, waar ze van denken de grootmeester te hebben gevonden, want ze kunnen maar niet begrijpen, hoe het komt dat alles zo tegen loopt. De fokmensen waren toch goed gezonde vogels met een gezond vlezig lichaam en geen zekelijke verschijning tijdens de selectie en waren het vlijtige zangers. Ook de wijfjes zagen er volkomen gezond uit, dus daar mankeerde ook niet aan. De voeding werd geheel volgens de normen verstrekt, niets minder dan de andere liefhebbers die wel steeds met succes uit de bus kwamen.

Stelt men nu de vraag aan een dergelijke liefhebber of zijn vogels soms ook afstammen van ouders die niet als prima broedvogels hun naam droegen, dan krijgt men dikwijls als antwoord Ja, maar als ik nu zo precies moet kijken dan kan ik weinig meer vinden wat dan nog wel geschikt zal zijn om te kweken. En toch is dikwijls een kleine kwekerij van enige of zelfs van enkele paren, waar alles vlot van stapel loopt, veel prettiger dan een grote kwekerij, waar men trots de vele verwachtingen die men aanvankelijk had, numeriek en kwantitatief per slot van rekening nog veel slechtere resultaten bereikt. Men moet daarom nooit vergeten, dat een kleine kwekerij van streng uitgezocht materiaal de grondslag is voor een goed teelbare stam met waarde volle eigenschappen. Ook zij die het plan hebben om op uitgebreider schaal te gaan fokken, doen daarom goed, eerst klein te

beginnen en het fokmateriaal geleidelijk uit te breiden, al naar gelang het beschikbaar hebben van onberispelijke fokvogels, dit moet wel voorop staan. Men kan nooit beweren dat hierbij alle tegenvallers, die bij het kweken van kanarievogels kunnen voorkomen, voorkomen bezworen zijn, maar zeker is het wel dat men er dan veel minder mee te doen heeft, dan een kweker die het niet zo precies neemt. Dit soort liefhebber meent vaak dat hij op staande sprong, als beginnend, zo maar een prima kweker kan worden of het al zal zijn, als men de fokkerij maar grootscheeps opzet. Zonder te vergeten dat menig oudere kweker er jaren voor nodig heeft gehad om de top te kunnen bereiken met alle strubbelingen die er mee gepaard zijn gegaan. Het is toch altijd nog zo, en dat heet iedere liefhebber zeer zeker meegemaakt dat men er niet aan kan ontkomen dat men een leertijd door moet maken wil men iets bereiken om zich echt kweker te noemen. Eenieder zal het ook met mij eens zijn, dat er in al de tijd dat men deze sport beoefent, ook de nodige fouten zijn gemaakt en dit veel door orkunde. Is het kweekseizoen beëindigd dan gaan we ons vaak bezinnen, van had ik het nu maar zo gedaan, dan had ik misschien meer vogels op stok gehad, maar gedane zaken nemen geen keer. Het onderzoek naar geschikte fokvogels geschiedt bij de meeste liefhebbers kort voor met broeden begonnen wordt. De lichamelijke gesteldheid van de kweekvogels is van groot belang, wil men met succes de kweek tot een goed einde brengen. We moeten er wel rekening mee houden dat men niet alleen gebaat is met jonge vogels in de nesten, maar wel tevreden kan zijn wanneer na vier weken de eerste jonge vogels gezond en wel in de vlucht op de stok zitten en ze zelf het voedsel al tot zich nemen. Aan te bevelen is dat men de eerste weken de jonge vogels krachtvoer geeft vermengd met gemalen raapzaad en

De

zervogels

usel

niet teveel groenvoer, want het zijn geen konijnen waarmee men te doen heeft. Jonge vogels geven al gauw het kenmerk aan dat ze een voorspoedige jeugd hebben gehad en door de moeder goed zijn verzorgd vanaf het eerste levensteken. Voor goede conditie van de jonge vogels geven ze ons aan, dat de lichaamsdelen goed gevuld zijn en vlezig aanvoelen en het borstbeen mag niet naar voren steken, want dit duidt op vermagering en zwakte van de vogels. Het wil tijdens de kweekperiode wel eens voorkomen dat men s' morgens een nest ontdekt, waar de jongen met goed gevulde krop dood in liggen. Hier kan het zijn dat de pop s' nachts niet in conditie is geweest of de temperatuur, door een zware afkoeling, veel te laag geworden is en de pop in het donker van het nest is afgegaan, zodat de jonge vogels vanwege de kou zijn gestorven. Het kweken in een buitenvertrek heeft zijn voor en nadeel. Treft men in het voorjaar veel slecht weer en koude nachten aan met veel te lage temperaturen, dan is men wel aangewezen op bijverwarming of men moet niet al te vroeg beginnen. Na april kunnen er nog genoeg jonge vogels voor de dag komen als alles een beetje mee zit. Telkens met een koud voorjaar verneemt men bij verschillende liefhebbers klachten over onbevuchte eieren, of de pop blijft niet zitten, gaat van het nest af of de pop legt maar 2 eitjes.

Bij een tweede legsel kan alles wel normaal verlopen, dit heb ik in de jaren ook wel meegemaakt. De jonge liefhebbers wil ik nog een goede raad geven, houdt in het kweekboek de gedragingen van elk koppel goed bij, zoals pop voert prima of pop gooit na het ringen de jongen veel uit het nest, wat hij vaak ook een volgend jaar weer herhaald. Daarom is een goede boekhouding over het doen en laten van de vogels tijdens de kweekperiode vereist. Ook wanneer men de man bij de pop een thuis komen geeft doet men goed er

op te letten, wanneer de jonge vogels het nest verlaten, de man zijn soortgenoten niet gaat afpikken en vooral wordt hier bedoeld de jonge mannen. Dit kan vaak leiden tot hevige bloedingen. Maak daar ook melding van in het kweekboek, want dit komt ook vaak weer voor bij een volgende kweek. Nog even een goede wenk voor de veel voorkomende zweetziekte, waarvan de juiste naam "ingewandstoring" is. De zwakste poppen komen hier vaak het eerst voor in aanmerking en vooral degene die voorheen een slechte jeugd hebben meegemaakt. Het beste geneesmiddel wat mij aan de hand is gedaan is Biosol M, verkrijgbaar bij een dierenarts. Voeg hiervan een paar druppeltjes in het

A. Pluim

drinkwater en vaak is de aandoening met een paar dagen weer vergeten. Als men hiervoor geen maatregelen treft, gaat meestal het hele nest om zeep. Het hele nest met de jongen wordt een vieze massa en dit gebeurt hoofdzakelijk omdat het vliesje, wat normaal de ontlasting vast houdt, stuk gaat en het geheel op de jongen terecht komt. De pop kan zodoende ook het nest niet meer droog houden. Krijgt men met dit probleem te maken dan is het wenselijk dat men het nest goed schoon maakt en van droog nestmateriaal voorziet. Vaak hebben dergelijke poppen voor ze in de broedkooi worden geplaatst veel natte grote ontlasting gehad en hebben zodoende ook veel te maken gehad met natte zandladen. Dit zijn allemaal euvels waarmee we te maken kunnen krijgen tijdens de broedperiode. Een gezonde kanarie heeft een kleine ontlasting, welke spoedig opdroogt. Vandaar dat de zandlade van een in goede gezondheid verkerende vogel steeds droog is. Vogels met natte zandladen zijn meestal niet in goede conditie en zullen op

het onderlichaam er blauw uitzien en niet de kleur van uw hand hebben. Dit kan men het beste waarnemen bij de mannen, gezien deze vaak in de kleine inzetkooi vertoeven. Bij de poppen is dit dikwijls veel moeilijker waar te nemen en deze hebben, evenals de mannen, ook te maken met dit euvel, maar dit kunnen we meestal waarnemen in de broedkooi waar de pop tijdens de kweek haar home heeft. Vogels die erg aangelegd zijn met dit euvel, kan men vaak beter opruimen, want ze zijn hiermee ook nog erfelijk belast en vroeg of laat vinden deze dieren toch de dood. Er is ook zeer weinig aan te doen om dit te genezen. Het is een ziekteproces, wat veel met de ingewanden te maken heeft, maar evenzo kunnen deze vogels soms nog lang in het leven blijven.

Ook zijn deze vogels zeer besmettelijk voor de andere goede vogels, want deze komen ook vaak in aanraking met de ontlasting van de vogels welke niet geheel in orde zijn.

Zoals men ziet kan men met zijn vogels ook met heel veel problemen te maken krijgen, zonder dat men vaak de oorzaak kan thuis brengen. Daarom kan ik er niet voldoende op wijzen, pas op ruime schaal selectie toe, alvorens men de dieren in de broedkooi plaatst. Bezint voor gij begint.

Veel succes!

Rood:
voor papegaaien
en parkieten.

Blauw:
voor kool- en
vliedvogels.

AMINOROTOL

- Het aminozuurpreparaat met:
- alle essentiële aminozuren
  - alle noodzakelijke vitamines, mineralen en sporenelementen
  - druivesuiker en andere suikers
  - stuifmeel

In de voor vogels juiste samenstelling.

Dagelijkse toediening leidt niet tot overdoseringen.

In verpakkingen van 50 en 200 gram.

Rood:
voldoende voor:
75-200 papegaaien,
parkieten.

Blauw:
voldoende voor:
60-70 duiven.

OVOROTOL®

Het wormmiddel met driedovoudige werking:

- spoelwormen
- haarwormen
- lintwormen

Zelfs bij overdosis onschadelijk.

In verpakkingen van 20 cc.

ROTOL HOLLAND BV
Farmaceutische handels- en produktieaanschuifing

Rotol Holland bv
Stationsstraat 11
7021 CJ Zelhem Holland
Telefoon (08342) 1272

Uitsluitend leverbaar via de vakhandel

Ooproep

De Technische Commissie Kleur- en Postuurkanaries zal in het voorjaar 1990 weer een opleiding tot keurmeester van kleurkanaries van start laten gaan.

Om met kans op succes deze opleiding te kunnen volgen zal men op de Bondskampioenschappen te Breda in Januari 1990 een toelatingsexamen moeten aflaggen.

Deelname aan dit examen is alleen mogelijk als men aan de volgende eisen kan voldoen:

- Lid zijn van de N.B.v.V. en de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

- Meer dan normale interesse hebben voor alles wat op kleurkanaries betrekking heeft.

- Gedurende minstens 5 jaar met succes meerdere kleuren, zowel reeds langer bestaande alsook zogenaamde "nieuwe kleuren", te hebben gehouden en gekweekt.

- Liefst enige kennis bezitten met betrekking tot de vereving van kanariekleuren.

- In staat zijn de voorkomende kanariekleuren te herkennen, ervan uitgaande dat, zeker bij de reeds langer bestaande kleuren, geen ernstige fouten mogen worden gemaakt.

- Bereid zijn gedurende minstens 2 jaar, één Zaterdag per maand, aan de opleiding deel te nemen.

- Over voldoende vrije werkdagen beschikken om minstens 5 maal per seizoen bij verschillende keurmeesters, tijdens de officiële keuringen die aan tentoonstellingen vooraf gaan, praktische keurervaring op te doen.

- Men mag niet kleurenblind zijn of moeite hebben met het herkennen van de kleuren rood en groen. Er zal daarom ter plaatse een test "kleuronderscheidingsvermogen", kortweg KOV genoemd, worden afgenomen. De kandidaat zal bereid moeten zijn hieraan mee te werken.

Indien men niet aan voornoemde eisen kan voldoen is het overbodig zich voor het toelatingsexamen aan te melden.

Ter kennismaking en ter voorbereiding op dit toelatingsexamen is door de Technische Commissie een kortdurende introductie cursus gepland. Deze introductie cursus zal worden gegeven in de maanden Oktober en November in een aantal nader te bepalen plaatsen.

Aangezien aan het eind van deze introductiedagen door de regionale docenten een voorselectie zal worden gehouden, is het van belang deze introductie cursus te bezoeken.

Belangstellenden voor bedoelde introductie cursus dienen zich vóór 6 September a.s. schriftelijk op te geven, met vermelding van het volledige adres en eventueel telefoonnummer, bij de coördinator van de opleiding voor keurmeester van kleurkanaries:

J.M.C. van Kampen.
Geverikerstraat 89
6191 RN Beek
Tel.: 04490-71218

Zo pas ontdekte parkietensoort al met uitsterven bedreigd

In de provincie El Oro in Ecuador, ontdekte in 1985 Mark B. Robbins, welke met een expeditie van de Academy of Natural Sciences aldaar onderzoekingen pleegde, een kleine groene parkiet welke nog niet in de wetenschappelijke literatuur werd genoemd. Eerder, in 1980, had de Amerikaanse ornitholoog R.S. Ridgely deze vogels al gezien maar hij was niet in staat om ze behoorlijk te beschrijven; dat gelukte Robbins wel. In een gebied van 100 km lengte en 5 km breedte, trof hij op een drietal locaties een aantal exemplaren van deze 25 cm grote parkiet die, dat was al spoedig duidelijk, moest worden beschreven als

zijnde een Pyrrhura soort. Deze vogels leven in dichte, gesloten oerwouden op hoogten van 600 tot 1100 meter. Aarvankelijk was in dat gebied een enorm aaneengesloten oerwoud, maar door houtkap en zogenaamde ontginning, zijn er inmiddels drie aparte gedeelten ontstaan. Dat betekent dus dat de populaties van oorspronkelijke dieren in dat gebied ook is opgedeeld. De levensruimte van al die daarin levende dieren is daardoor sterk gereduceerd en bij aanhoudende houtkap zal er uiteindelijk niets meer van over blijven. Zo kan het dan gebeuren dat kort na de ontdekking van de uit maximaal 500

exemplaren bestaande populatie **El Oro roodstaartparkieten, Pyrrhura orcesi**, deze al ernstig worden bedreigd. Zij nog vermeld dat de naam orcesi is ontleend aan Dr. Gustav Orces, als eerbetoon voor diens werk op het gebied van onderzoeken naar het vogelleven in Ecuador.

Dieter Hoppe, GW

Kan uw vereniging op korte termijn nog een aantal nieuwe leden gebruiken??

Wij menen dat bovenstaande vraag met een stellig "JA" kan worden beantwoord want tenslotte is elke vereniging, ook de Uwe, gebaat bij een gestadige ontwikkeling niet alleen van het aantal activiteiten maar ook en vooral van het aantal leden.

Zoals dat in erg veel plaatsen in ons land het geval is, zullen er ook in uw woonplaats mensen zijn die al wel vogels houden en er zelfs mee kweken, maar die zich om de een of andere reden nog steeds niet als lid hebben aangemeld. Daar moeten we wat aan doen, u en wij, samen!

Weinu wat de bond betreft, zij stelt voor elk nieuw lid dat zich in de komende periode bij uw vereniging aanmeldt, een fraaie NBvV Kalender 1990, ter waarde van f 7,50, geheel gratis beschikbaar.

Elk nieuw lid dat tussen 1 september en vrijdag 29 december a.s. per mutatie-

lijst op het bondsbureau wordt aangemeld, sturen wij rechtstreeks een kalender. In een begeleidend schrijven heten wij dat nieuwe lid welkom in onze organisatie en om die organisatie alvast wat te leren kennen bieden we hem of haar, jong of oud, gelijktijdig de brochure 'Wat iedere vogelliefhebber moet weten over de NBvV' aan. Ziedaar, een beter en mooier binnenkomertje kunnen we niet bedenken en voor u en uw leden die wat aan ledenwerving willen doen, een ijzersterk en in elk geval een gemakkelijk te hanteren 'verkoopargument'. Ter verdere ondersteuning van de ledenwerving kunt u ook een propogandapakket op het bondsbureau aanvragen.

Er is nog wat.....

Het bondsbestuur heeft nog een extraatje voor de afdelingen zelf in het verschiet. Er worden vier geldprijzen beschikbaar gesteld, 1 van 500, 1 van 250 en 2 van 125 gulden, voor de

afdelingen die in genoemde periode de hoogste netto ledenwinst hebben behaald. Bij eventueel gelijke aantallen zal de prijs bij loting worden toegekend. Dat ziet er dus allemaal best lekker uit en hopenlijk dat het u en uw medeleden stimuleert. In alle opzichten is het belangrijk om uw vereniging en uw bond met een ruim aantal nieuwe leden te versterken.

Succes er mee!

Bestuur NBvV